Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 146 (13860) | 1972 оной июниин 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ҮРҮҮ ДҮЙ ҮРШЭЛДЭ— РГЭН ХАРГЫ

…публикымнай ажалшад табан жэлэй хоёрдохи жэлэй тү… болзорһоонь урид дүүргэхэ, СССР-эй байгуулагдаһаар …эй гүйсэхэ ойе ажалдаа шэнэ амжалта туйлан угтаха гэ…гжонхой. Энэ мүрысөөндэ оролсоһон промышленна …ятинуудай олонхи коллективүүд арга боломжонуудаа …р хэрэглэжэ, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүр…йна.

…ан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн бу…адай тэмсэлдэ өөһэдынгөө туһа нэмэри шадал зэргээрэ …саха гэһэн һанал эрмэлзэлтэйгээр коллектив бүхэн ажал…аа хаанагүй үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрһэн социалис …өөндэ һайн үрэ дүн туйлахын тула түрүү дүй дүршэл, шэ… арга хэрэглэхэнь ехэ шухала. Түрүү дүй дүршэл ам… эшэ үндэһэн, социалис мүрысөөнэй нэгэ таһаршагүй …ун болонхой.

…дагатайн леспромхоз республикынгаа модошодой дунда һуури батаар эзэлһэн зандаа. Нёдондо энэ коллектив …й Ой модоной, модо болбосоруулгын промышленностиин профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта гурба дахин …һэн. Коллектив абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээд, …өө гадуур 36 мянган кубометр модо арадай ажахыда байна. Энэ жэлэй түрүүшын кварталай дүнгөөр да…орон дотороо шалгаржа, СССР-эй Министрнүүдэй Сове… ЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн хүртэһэн юм.

…жалта зүндөө туйлагдаагүй гэжэ һайн мэдээжэ. Хэлэһэн хүрэхын, абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхын тула …адалаа шангадхаха, эдэбхи үүсхэл гаргаха хэрэгтэй бо…еспромхозой коллектив түрүү дүй дүршэл, шэнэ онол ар…эдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлнэ. Эндэ модо бэлэдхэлэй …жал технологическа хэрэгтэй гуримай ёһоор эмхидхэг… Модо отолон унагаахада гидроклин хэрэглэгдэнэ, мо… зандаа томо багсаар шэрэгдэжэ, доодо складта хүргэг… Энэ складынь дууһан оньһожоруулагданхай, автомат …лгээр хангагданхай.

…промхозой дирекци, партийна, профсоюзай организаци… түрүү дүй дүршэл халан абалсаха, бүгэдын шадабари … асуудалаар саг үргэлжэ һонирхоно. Бага комплексно …ын хүсэ шадалаар һарадаа 2000 кубометр модо бэлэд…луулха түрүү дүй дүршэлэй һургуули эндэ эмхидхэгдэ…йгаа. Бусад леспромхозуудай модошод энэ һургуулида …ажа, гидроклин хэрэглэхэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, …раа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ дүй дүршэл шудал…йна. Леспромхозой коллектив түрүү дүй дүршэл үргэ…эрэглэһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхэ, … оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, даабариһаа 20 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ, тиихэ зуураа ал…арьба… 45 мянган түхэригэй ма… 42 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха …нидэ.

…о таллуулдаг тракторые 1,5 халаанда ашаглажа, ажа…тээсэ горитойгоор дээшэлүүлхэ ехэ арга боломжо лес… бүхэндэ бии. Түрүү энэ арга эгээл түрүүлэн хэрэг…эхилһэн Хурамхаанай леспромхозой В. П. Парамоновой, Щукинай даадаг бригаданууд һара соо 3000—4000 ку… модо бэлэдхэжэ болохо байһые өөһэдынгөө дүй дүр… элирүүлэн харуулаа.

…рүүшүүлэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлые саг дары… дэмжээд, далижуулаад, түрүү дүй дүршэлые дабтаха, абалсаха эрхэ байдал хангаад байһан коллективүүд …а зорилготойгоор дабшадаг, уялга зорилгоёо бэелүүлдэг. Локомотивуудые сүүдхэдээ 1000 километртэ гүйлгэдэг … гэһэн үүсхэлэй гаргагдаһанһаа хойшо тиимэ ехэ саг …згүй баиха. Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин …Үдэ станциин коллективэй энэ үүсхэл богони болзор …о ойгуур дэмжэгдээ.

…комотивуудай ябаса түргэдхэхэ хэрэгтэ олон түмэр …, машинистнүүд, диспетчернүүд, элдэб дохёо үгэгшэд, …руулалагшад хабаатай. Тиимэһээ локомотивуудые …дээ 1000 километртэ ябуулдаг болгохо гэһэн хүдэлөөн …ческэ, экономическа ехэ удха шанартай. Энэ мүрысөөн… хүнэй хабаадаха бүри һайн үрэ дүн туйлагдаха юм, …, участогууд хоорондо поезднуудые һаадгүй …өөр ябуулха, зогсохо сагыень бага болгохо, …олон вагон, локомотив болзорһоо урид сүлөө…, ехэ ашаан шэрэгдэнэ, мүн дизельнэ түлишэ, элект…лшэ хүсэн алмагдана, тиигэжэ экономическа һайн ашаг …тана. 1972 оной таба һарын туршада 7 миллион кило… электрын элшэ хүсэн, 200 тонно түлишэ алмагдаа. … социалис уялгаар хараалагдаһанһаа һураггүй ехэ юм.

…мэр замай Улаан-Үдын отделениин бүхы коллективүүд …рысөөндэ оролсонхой. Түрүү машинистнүүд, диспет…дэй дүй дүршэл халан абалсаха арга олгогдоо. Маши…үүдэй аян замһаа бусахатайнь хамта тэдэнэй локомоти… жолоодон ябуулһан саг тодорхойлогдодог, часай …ескэ ябасые хэды зэргээр түргэдхэһэниинь элирүүлэг… Эдэ үрэ дүнгүүд үдэр бүхэндэ согсологдожо, тусхай … бэшэгдэдэг болоо. Локомотивуудай ябасые түргэдхэхэ …, бии байгаа арга боломжонууд түмэр замшадай суг…д дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Абаһан уялгаяа дүүргэхын … шалгалта, хиналта эмхидхэгдэнхэй.

…мэһээ энэ мүрысөөн нүлөө ехэтэй байба. Отделениин …станци, участогуудай коллективүүд, машинистнүүд һайн … харуулжа эхилээ. Улаан-Үдэ, Мысовая станциинуудай … замшад локомотивуудые бушуу түргэнөөр гүйлгэхэ арга …. Бүхыдөө отделенидэ локомотивууд нормын ёһоор …ээ 796 километртэ ябаха аад, дунда зэргээр 858,3 ки…тэ ябуулагдадаг болоо. Манай эндэ гаргагдаһан үүсхэ…расноярскын, Эрхүүгэй, Нижне-Удинска болон бусад за…тделениинүүдэй коллективүүд дэмжэжэ, энэ мүрысөөндэ …һон байна.

…жалай эмхидхэл һайжаруулһанай, хүшэр ажал оньһожо…най, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэ…нэй ашаар табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид… дүүргэхэ гэжэ олон коллективүүд мүрысэнэ. ЛВРЗ-гэй …э цехэй С. И. Маковей гэгшын даадаг бригада 8 ча…абарие 7 часай туршада дүүргэхэ, тиигэжэ табан жэ… түсэбые 4,5 жэл соо түгэсхэхэ уялга абаа һэн. Заво…он хүдэлмэришэд тэдэнэй жэшээгээр түрүү дүй дүршэл …эжэ, сагые ахин ажаллажа эхилээ. Энэ үүсхэлые дэм… хүдэлмэришэд А. В. Грехнева, В. К. Макарова, С. Г. …, Я. И. Михайленко, В. Ф. Савкин табан жэлэйнгээ …ие 4 жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээд, халаанайнгаа …ие 140—150 процент хүргэдэг болоо.

…рүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо … ехэ шухала. Тиихын тула ажахын хүтэлбэрилэгшэд, …на, профсоюзай организацинууд эмхидхэлэй, хүмүү…ын хүдэлмэри ябуулха, түрүү онол аргын булюу һайн …ень олониитэдэ ойлгуулха ёһотой. Ажалшадай полити… ажалай эдэбхи үүсхэлдэнь түшэглэһэн, тэдэнэй гарга…үсхэлыень саг сонь дэбжэһэн, үйлэдбэридөө шэнэ, тү…й дүршэл үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ анхаржа байһан кол…үүд амжалта туйлаһан лэ байдаг. Түрүү дүй дүршэлдэ …н харгы.

Константин Абрамович Мордвин Улаан-Үдын гэр байра баридаг комбинадта электро-гагнууршанаар 1953 онһоо ажаллана. Константин Абрамович ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Энэ нүхэрнай халаан бүриингөө даабарие 140—150 процент дүүргэнэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, ҺҮ, ҮНДЭГЭ ХУДАЛДАХА ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБЫЕ ХЭР ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1972 ОНОЙ ИЮНИИН 16-най МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	109	100,7	3,1 дахин
Баунтын	125	84	—
Бэшүүрэй	98	87	143
Зэдын	101	85	110
Яруунын	91	88	121
Загарайн	81	81	254
Захааминай	105	106	—
Кабанскын	102	86	146
Хэжэнгын	66	92	114
Хурамхаанай	68	101	3,1
Хяагтын	118	87	148
Мухар-Шэбэрэй	82	89	110
Ахын	63	92	—
Прибайкалнин	97	85	100
Хойто-Байгалай	200	207	—
Сэлэнгын	110	89	21 дахин
Түнхэнэй	120	116	85
Улаан-Үдын	107	94	123
Хорини	92	93	2,1 дахин
Республика бүхыдөө	98	91	120

ҺҮ ЕХЭЭР ҺААНА

Сосор Самбуевич Жигжитовэй даадаг Цагаатын һүнэй фермын коллектив ССР Союзай алдарта 50 жэлэй ойн баярые ажалай амжалтаар угтаха зорилготой ажаллана. Эндэхи һаалишад гүрэндэ үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Энэ хуһү тушааха таба һарынгаа түсэб гасаада һаалишад 1767 центнер һү һааха даабаритай байбал, тэрэнээ 2214 центнертэ хүргөө. Үнгэрэгшэ һарада Цагаатын һаалишад илангаяа һайнаар ажаллажа гараа. Жэшээнь, һаалишад һарын туршада 594 центнер һү һаажа, хараалһан түсэбөө 148 процент дүүргэбэ.

Тус фермэдэ габшагай бэрхэ һаалишад олон. Долгоржап Суруновна Иванова хаража байһан үнеэн бүриһөө 1244 килограмм һү һаажа абаба. Дүй дүршэлөөр баян үнинэй һаалишад Мария Гомбожаповна Гармаева, Намжилма Дагбаева, Удвал Чойбсонова болон бусад һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, суг хүдэлдэг нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулна.

— Мүнөө һаалишад Дээдэ Цагаатада зуһажа байнхай. Сүүдхын туршада эндэ дунда зэргээр 2200—2500 килограмм һүн һаагдана. Үдэр ерэхэ бүри тус фермэдэ һү һаали дээшэлжэ байнхай, —гэжэ отделениин зоотехник Аркадий Андреевич Ильин манда хөөрэбэ.

Һаалишад Д. Иванова, М. Гармаева гэгшэд даажа абаһан үнеэдһээ сүүдхэдээ 200—155 килограмм һү һаана. Би байгаа арга боломжоёо гүйсэд бодомжолжо, Цагаатын һаалишад Прибайкалнин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой малшадай гаргаһан үүсхэлые һайшаан дэмжэбэ. Энэ ажалша бэрхэ коллектив гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 200 центнер һайн шанартай һү тушааха зорилготой. Һү һааха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэһэн уряа доро ажаллажа байнхай.

В. БАШАРОВ.

Зэдын аймаг.

ХАДЫН ТУНГА НОГООНДО

Зунай эхеэр холын ой тайгын бэлшээридэ яагаашье гоёб даа! Шэнэһэ, хуһа, уляангир модонуудай шэнэхэн ногоон набша намаагай, арса тэрэнгиин, мүн үшөөшье ямар бэ даа сэсэгүүдэй ханюалтама үнэн хамар сорьён анхилна. Ой модон соогуур элдэб шубуудай ирагуу һайхан абяан шэхэнэй шэмэг болон дуулдаха юм.

Дулма Хайдаковна хашарагуудаа ойн соорхой соогуур дураарнь бэлшээһээр, аалихан туужа, халуу унаха дүтэлхэдэ һарьдаг уулын үбэр тээшэ дүтэлүүлбэ. Түлэг ургажа байһан шэмэтэй зөөлэхэн ногооe үхэрнүүдэйнгээ хур хагдатайнь хамта абьяастайгаар хүрд-хүрд зулгаахыень харахадаа, шадахадал садатараа эдеэлэгты гэһэндэл, малшан досоогоо урмашан ябана.

Арба һайса гаран жэлдэ мал адуулжа ябахадаа Дулма Галсанова үхэрнүүдые ямар газарта, хэзээ адуулхада ногооннинь һайн байхаб, хаананьмалай эдихэдэ шэмэтэй ногоон бииб гэжэ хуу мэдэхэ болошонхой ааб даа. Зунай эхеэр хада газарайнь бэлшээриин ногоон үхэрэй хэлэндэ үшөөл догоодогдохо болоодүй байдаг бшуу. Тиимэһээ нойтобор шиигтэй хүрьһэтэй, наранда халаһан наруулишаг бэлшээридэ ногоониинь мүнөө яһала һайн гараһан газарыень бэдэржэ малаа бэлшээнэ.

— Малыеш доро гол газарта ходо адуулхада хашаршадаг, хэдынгаа ногоо һанашадаг юм. Тиимэһээ үглөөгүүр һэрюундэ ойн захаар, һужааг соогуур адуулаад, үдэшэлэн тээшэ һарьдагта гаргахада һайн гэжэ һанагшаб. Тэндэш халуунда һэрюун, һоно батаганааншье үсөөн байдаг бшуу,—гээд Дулма Хайдаковна хэлэдэг.

Энэ малшан Ээрэ гэжэ газарта үбэлжөөд, хабаршаг тээ һайн хагдатай бэлшээри бэдэржэ, ондоо тээшээ малаа туугаад лэ ябашадаг заншалтай. Ахын аймагай эрхэ байдалда бэлшээри муудаад, малаа адуулха газарыемни бригадир гү, али зоотехник ерээд заажа үгэхэ гэжэ хүлеэгээд һууха аргагүй ха юм. Малшад ехэнхидээ колхозой, бригадынгаа түб тосхонһоо адагынь 60—70 модо холо байрлана. Тиимэһээ тэдэнэр үхэр малаа үбэлдөө, хабар, намартаа, зундаа хаана адуулхаяа өөһэдынгөө дүй дүршэлөөр, ухаагаараа бодомжолон тодорхойлдог гээшэ.

Мүнөө Дулма Галсанова Хойто-Гол гэжэ газарай һарьдагта 113 хашарагуудые абаашаад адуулжа байна. Ямаршье хорёо хото түхеэрэнгүйгөөр, малаа үдэр һүнигүй хээрэнь байлгажа бэлшээгээд лэ өөрөө хажуудань майхан табяад байдаг.

Нэгэ бэлшээриингээ ногооной муудахаяа һанахада майхангаа монсогойлжо, мориндоо ашаад, һайн эдинсэтэй гэжэ урид хараһан газартаа хашарагуудаа туугаад ябашадаг байна.

— Зун соо хэдэн дахин бэлшээрээ урилжа, малайнгаа садаад хэбтэшэһэн лэ газарта хажуудань майхангаа татаад хонодог хүм. Тиигээгүйдэ аргагүй. Манайш эндэ хада хабшалай хоорондуур, ой модоной захаар, уһа намаг тойроод малай эдеэлхэ газар яһала элбэг. Тиимэ хаданьүхэрнүүдые нэгэ газарта ээрэжэ байнгүй, шэнэ шэнэ бэлбээринүүдтэ абаашажа байгаад, тунга ногооe эдюулхэдэл түргэн таргалха бшуу,—гэжэ Дулма Хайдаковна хөөрэнэ.

Тэрэ жэл бүхэндэ эхеэ хүхэжэ түлжэһэн жэлтэй буруудые урда намарынь тушаажа абаад үбэлжүүлжэ, зундаа, намартаа һайнаар бэлшээжэ, тус бүриинь 3,5—4 центнер шэгнүүртэй болгожо мяханда тушаадаг юм. Мүнөөшье эдэ зуу таран хашарагуудаа зунай бэлшээриин үедэ оролдосотой һайнаар адуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые 90—100 килограммаар нэмэхэ зорилготой. Үнгэрэгшэ үбэлдөө үбһэ тэжээлээр хоморшог байгаашье һаа, малаа гол түлэб адуулжа, муунуудтань үбһэ, зеленко, мүн талха таряанай зүйл эһээжэ бурдууг эдюулээд, нэгэшье үхэр гарзалуулаагүй ондо оруулаа. Энэмнай шэрүүн хүйтэн уларилтай, малай тэжээлээр ходо дутажа байдаг Ахын аймагай эрхэ байдалда нилээд һайн үрэ дүн гэжэ тоологдоно. Шаснуурай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй бэрхэ малшадай нэгэн Дулма Галсанова эрхим ажалайнгаа түлөө «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар, ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагданхай.

— Пенсидэ үни гараашье һаа, миин һууха дурамни үгы. Мал хара гэжэ намайе хэншье бааладагтүй ааб даа. Теэд бүхы наһаараа хэһэн ажални хаданьхүдэлжэл ябанаб даа. Нэгэ хүнэй оро хаагаад ябахадам колхоздомнайшье туһа нэмэри болохо юм гү гээд һанагшаб. Үхибүүдниш ехэнүүд болоо. Мүнөө Лопсон хүбүүмни Совет Армиин албанда ошонхой, Дарима басаган арбадахи класс, эгээ бага Жамса хүбүүн 8-дахи класс дүүргээ. Юрэдөө ядаха юумэн үгы,—гэжэ Дулма Хайдаковна хөөрөө һэн.

Үндэр наһатай энэ малшан зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэа 1000 граммһаа бага бэшээр нэмэхэ гэһэн Хяагтын аймагай «Дружба» колхозойхидой үүсхэлые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэнэ.

Н. МИЖИТОВ.

ОЛОНИИТЫН ДУНДА ЭРДЭМ УХАА ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ

„Знание“ гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй VI съезд

«Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй VI съезд Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэриеэ үргэлжэлүүлээ.

Элитэ ехэ эрдэмтэдэй үүсхэлээр 25 жэлэй урда тээ байгуулагдаһан «Знание» гэжэ бүлгэм соёл сурталай хүдэлмэриин шухала ба үрэ ехэтэй һалбари, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэнь партиин найдамтай туһалагша болоо гээд съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалга соо хэлэгдэнэ. Съездын делегадуудай состав политическэ ба научна эрдэм олониитын дунда дэлгэрүүлгые, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсалгые хүндэтэ уялгамнай гэжэ элдэб олон мэргэжэлэй хүнүүд—эрдэмтэд, арадай ажахын мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба шэнэ юумэ үүсхэгшэд, соёлой ажал ябуулагшад тоолоно гэжэ эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

Съездэ 49 арад үндэһэтэниие түлөөлһэн делегадууд һунгагдаа ерээ. Делегадуудай дунда СССР-эй Наукануудай академиин, һалбаринуудай академинүүдэй ба союзна республиканудай наукын академинүүдэй 141 академик, гэшүүн-корреспондент, эрдэмэй 206 докторнууд ба профессорнүүд, эрдэмэй 311 кандидадууд ба доцентнүүд бии. 400 гаран хүн—дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай һургуулинуудай һургагшанар, багшанар мүн лэ съездэ ерээ. Съездэ хабаадагшадай нилээд олониинь промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин мэргэжэлтэд, ажалай түрүү онол аргануудые эдэбхитэйгээр тайлбаридаг хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай түлөөлэгшэд болоно.

Бүлгэмэй правлениин ба шалгалтын комиссинуудай тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ съезд дээрэ июниин 21-дэ үргэлжэлүүлэгдээ.

«Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй ажал ябуулга съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалга соо үндэрөөр сэгнэгдээ, бүлгэмые Ленинэй орденоор шагнаһан ушар коммунис үзэл сурталай аша туһада саашадаа зохёон байгуулхы ажал ябуулга хэхэ хэрэгтэ совет интеллигенциие зоригжуулна гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Лекторнуудай хүдэлмэри саашадань бүри үргэнөөр дэлгэрүүлгэтэй, соёл сурталай организацинуудай үмэнэ КПСС-эй XXIV съездын табиһан зорилгонуудта тааруугаар тэрэнэй нүлөөе дээшэлүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудые делегадууд һайнаар зүбшэн хэлсээ. Узбегэй ССР-эй Науканүүдай академиин академик. Узбекистанай «Знание» бүлгэмэй түрүүлэгшэ **И. М. Муминов** үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлжэ үгэ хэлээ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилха талаар республиканска бүлгэмэй үргэн ехэ далайсатайгаар хүдэлдэг тухай тэрэ хөөрөө. Узбегэй ССР-эй городууд болон тосхонуудта хоёр мянга гаран лектори бии, съездын материалнуудаар 250 мянга гаран лекци уншагдаа.

Лекционно пропаганда хэхэдээ, үнэн ушарые харуулһан, һуралсалай, научно-дэлгэрэнгы фильмүүдые бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ шухала байһан тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Кинематографиин комитедэй түрүүлэгшэ **А. В. Романов** үгэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглээ. Совет кинематографистнууд лекционно пропагандын аша туһые хараада абалсан, ороной түүхые ба мүнөөнэй байдалые харуулһан, КПСС-эй политикын, научно-техническэ революциин удхые тайлбарилһан 1200 гаран жэл бүри лент гаргадаг. Лекциин үедэ кинокадрнуудые харуулхада пропагандистын хэлэһэн үгые бүри гүнзэгы, нүлөө ехэтэй болгодог.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо—бүгэдэ арадай һайндэртэ бэлдэхэ тухай олон хүн хэлэһэн байна. Казахстанда аха дүү арадуудай нэгэ бүлэ соо 100 гаран нациин ба үндэһэ яһатанай хүнүүд ажалладаг гээд түүхын эрдэмэй доктор **А. Б. Турсунбаев** үгэ хэлэхэдээ мэдээсээ. Сэсэглэн һалбаржа байһан республикын амжалтанууд бүхы Советскэ Союзай арадуудай ажалай үрэ дүн болоно. СССР-эй табин жэлэй ойдо зорюулагдаһан һаранууд, фестивальнууд, хани барисаанай үдэшэнүүд, семинарнууд, научно-теоретическэ конференцинүүд үнгэргэгдэнэ, олон лекцинүүд уншагдана.

Ажалшадые интернациональна үзэлөөр хүмүүжүүлгын, арадуудай хани барисаанай үзэл бодол тайлбарилгын талаар бүлгэмэй олон организаци һонирхолтой дүй дүршэл олоо. Эдээн тухай республиканска науканудай академинүүдэй академигууд—Грузиин ССР-«Знание» бүлгэмэй правлениин гэшүүн **В. З. Гулисашвили**, Авербайджанай ССР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ **Г. Б. Абдуллаев**, Молдавиин ССР-эй «Знание» бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ **И. К. Вартичан** болон бусад хэлэһэн байна.

Һонирхолтой лекци, хөөрэлдөөн, элидхэл хүдэлмэришэдэй клубуудта хододоо һонирхолтойгоор шагнагдадаг гээд ВЦСПС-эй секретарь **Л. А. Земляникова** үгэ хэлэхэдээ, онсолон тэмдэглээ. Хүдэлмэришэн ангиин гол үүргэ дүүргэдэгые, үдэр бүхэнэй ажалай баатаршалгые, социалис мүрысөөндэ илагшадые, шухала үүсхэл гаргагшадые гүнзэгыгөөр харуулха гээшэ бүлгэмэй гэшүүдэй зорилго болоно. Хүдэлмэришэдэй дунда научна, экономическа ба техническэ эрдэм бүри һайнаар тайлбарилха, коммунис ажалай һургуулинуудта туһалха хэрэгтэй. Хүдэлмэришэн анги тухай уран һайханай зохёолнуудые үргэнөөр тайлбарилха, социалис ёһо заншалай темэнүүдээр лекцинүүдые уншаха, архидалга ба алкоголизмтай эсэргүү тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэлгэдэнь партида туһалха хэрэгтэй.

Хүдэлмэришэдэй коллективүүдтэ лекционно пропаганда хэхэ тухай, коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар предприятинуудта байгуулагдаһан һургуулинууд тухай Ворошиловградска тепловоз бүтээлгын заводой инженер, бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ **Л. П. Головачева** хэлээ. Совет хүдэлмэришэн олон юумээр һонирходог, эдэ һонирхолыень хангахые бидэнэр эрмэлзэдэг байнабди гээд делегат онсолон тэмдэглээ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ замууд тухай, үхибүүдые яажа зүбөөр хүмүүжүүлхэ, коллектив дотороо бэеэ ямараар абажа ябаха, хүгжэм болон поэзиие ойлгохо тухай эдэ һургуулинуудта хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдөөнүүдые хэдэг байна.

Совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай заншалнуудаар ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь **Л. Н. Матвеев**, СССР-эй ДОСААФ-ай түрүүлэгшэ авиациин генерал-полковник **А. И. Покрышкин** хэлээ.

Естественно-научна эрдэм тайлбарилха, хүдөөдэ лекционно хүдэлмэри үргэдхэхэ, лекторнүүдэй кадрнуудые бэлдэхэ асуудалнууд тухай олон делегадууд хэлээ.

«Знание» бүлгэмэй республиканска правлениинүүдэй түрүүлэгшэнэр—Литвагай ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент **В. Ю. Нюнка**, Латвиин ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн корреспондент **В. А. Штейнберг**, академик **В. А. Амбарцумян**, Киргизэй ССР-эй Наукануудай академиин академик **А. А. Алтмышбаев**, Таджигай ССР-эй Наукануудай академиин академик **М. С. Асимов**, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь **М. К. Луконин** болон бусад съезд дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Хани халуунаар угтагдан, социалис оронуудһаа ерэһэн айлшад: **Хо Бон Гир** (КНДР), **Ч. Сэрэтер** (МНР), **Л. Чернэяну** (СРР) **А. Несвадба** (ЧССР), **Э. Рыбицкий** (ПНР), **С. Доброславлевич** (СФРЮ) делегадуудта хандан амаршалгын үгэнүүдые хэлэһэн байна.

Июниин 22-то съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ. (ТАСС).

…мос-493“ гэжэ … одон табигдаба

…е тойрон дабшадаг «Кос… гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон …й июниин 21-дэ Советскэ … табигдаба. Замбуулинай …аашадань шэнжэлэн мэ…үргэлжэлүүлхэдэ шухала …аучна аппаратура хэмэл …адхагданхай.

… дээрэ тодхогдоһон аппа…аадгүй һайнаар хүдэлнэ. … мэдээсэлнүүдые тоолол…олгын центр шэнжэлжэ …

(ТАСС).

КУБЫН ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ БЕРЛИНҺЭЭ МОРДОБО

БЕРЛИН. (ТАСС). Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро түрүүтэй Кубын партийно-правительственна делегаци июниин 21-дэ Берлинһээ мордоо.

КУБЫН ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ ПРАГА ЕРЭБЭ

ПРАГА. (ТАСС). КПЧ-гэй ЦК-гай, ЧССР-эй Президентын ба Чехословакиин правительствын уряалаар Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро түрүүтэй Кубын партийно-правительственна делегаци албанай хэрэгээр хани ёһоор эндэ айлшалжа ерээ.

— АРБА ГАРАН ЖЭЛДЭ хонишон ябанаб. Иимэ хабарай болоhые hананагүйб. Хагсуу хүйтэн, хара hалхин. Энэ гэхэ бороо ороогүй. Хонидоо бэлшээдэг майла, соорхойнууднай ян хаташоо. Үнгэрхэдөө, ургышье бултайжа шадангүй хосороо. Зулгааха юумэ бэдэржэ хониднай хада, гүбээнүүдые хүндэлэн гүйлдэнэ, шэрэнги шэдхэ руу гулдирна. Тэдэниие захадаха, хуряаха гээшэ бэрхэтэй болоо. Мориднайшье hалаа. Үбгэдэй хүлшье мэдээжэ ааб даа,—гэжэ Нефед Григорьевич Мартынов сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэжэ байгаа бэлэй.

Нефед Григорьевич Хүрбын совхозой Хасуууртайн отделениин ахалагша хонишон. Урдань олон жэлдэ хониной фермые даажа ябаhан, түбшэн тэнюун жарандаа дүтэлhэн коммунист үбгэн. Дальная падь гэжэ хүндын эхиндэ энэ хонишон байрладаг. Ондоо тээшээ нүүдэлгүй, жэлэй дүрбэн сагые эндээ барадаг юм. Нэлэнхы ой соо оршодог энэ хүндын талада жэлhээ жэлдэ тарилга хэдэг hэн тула дань малаа модон соогуурхи майла, соорхойнуудаар, таряалангай хярхагаар лэ адуулхаhаа бэшэ аргагүй. Теэд яахабши. Энэ отделениин малай бэлшээри захаhаал абаад иимэ юм. Минии ушарhан тэрэ үдэр хонидынь зулгааха юумэ бэдэрэ бэдэрhээр урда хадаяа hэтэ дабажа, Ара, Үнэгэтэйн таряан дээрэ гарантуу ябатарнь hахы hалаг тэдэнээ хүсэжэ, арай шамай хамтаруулан бөөгнэрүүлээд, Баазын хонишонойдо орожо, сай ууjа, ундаа харяажа hуутаа hэн.

Тэрэл уулзаhан дары хадын боориие зубшаhан нилээд хотирхой харгыгаар Н. Г. Мартыновай байра харахаяа ерээ hэмди. Түхэреэн жэл соо хонидой байдаг газар хадаа байра байдалаар бараг байгаа юм бэзэ гэжэ hанагдаа бэлэй. Теэд тэрэмнай hанаhанда хүрөөгүй, харин урмаа хухармаар байба. Хонишоной өөрынь байра нара налшагар, онигорхон сонхотой, түгдэрхэй углуунуудтай сиишыхан хара гэр. Досоонь ороходо тонгойгоогүй hаа, тархяа хаха мүргэмэ набтар, хана, үhээнь утаанай тортогто нэбтэршэhэн хара. Юрэдөө, залхуу hалан ангуушанай хаяад ошоhон зэмьеhээ ондоошье юумыень олоогүйбди.

Ажалшан зоноймнай ажабайдал hайжараа, болбосон ёhоор ажаhууна гэлдэжэ байгаад яhала-

Малшадай ажаhуудалда—онсо анхарал

БОДОТО ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОҺОН ХЭРЭГ

шье хөөрэлдэдэг гээшэ аабди даа. Теэд жэлэй дүрбэн сагта гэр бүлэhөө холо, эсэхэ сусахаяа мэдэнгүй ниитын hүрэг мал харууhалжа ябаhан ажахы соогоо түрүү хонишодой нэгэн гэжэ тоолуулдаг урданаймни тала танил иимэ тулюурхан байдалтай байшоо Үнөөхи хада дабажа ошоhон хонидоо адуулhаар туужа, үдэшэлэн тээ бусажа ерэхэдэнь, энэ налшагар хара зэмьеэнь уруу духа юумэн угтажа байхань лэ даа гэжэ hанахада ехэ зохидгүй байгаа hэн. Эдихэ юумэеэ борлуулжа, үл залгаад, бэеэ тэниилгэн, налайжа амарха гэхэдэнь хэдэргэ хабтагайтай орон...

Малшадай өөhэдынь hуудаг байра байдал тушаа hонирхоходо, совхозой хүтэлбэрилэгшэд бараг лэ гээшэ гэхэ байгаа hэн. Барилга, заhабарида hомолhон мүнгэеэ үлүү гаратар гаргашалаабди, малшадай үбэлдөө байдаг газарнуудта хэдэн гэр бодхоогдоо, заhабаришье шадахыса хэгдээ гэhэн хөөрөөень шагнахада, сэдьхэл олhо ороходол гэхэ байна ха юм даа. Теэд үнэн дээрээ болоходо, тиимэшье бэшэ гэжэ сэхэ руунь хэлээ hаа дээрэ хаш. Эгээ түрүүн Хасуууртайн отделениин малшадай байдаг газарнуудаар аяншалая. Тиихэдэмнай ганса Нефед Григорьевичой байра тушаан болоржо муу байба гү? Тиимэ бэшэ. Чащинай хүндыдэ түхэреэн жэл соо байрладаг хонишодой Тэмээнэй, Жэбхээhэн адагай, Гээмэлэй, hүүдэгэй, тиихэдэ Ааланай зарим гүүртэнүүдэй малшадай байранууд тэрэнhээ дээрэ гэхын яашье аргагүй.

Жэшээнь, hүүдэг гэжэ хүбшын бэлшээридэ гараhан малшадай байрада хүрэе. Эндэ 240 гаран буруу, хашараг адуулганда табигданхай. Урдань хаягдаhан хэрэггүй газар гэжэ тоотой байгаа. Бэлшээриин хүртэхээ болиходо hүүлэй хэдэн жэлэй туршада тэрээн уруу үхэр, адуу туудаг болонхой юм. Саашадаашье эндэхи бэлшээри хэрэглээгүйдөө арганьгүй байха. Урдань хада баян айлай бууса байhан газар гэлсэдэг. Зүгөөр боролжо, бургааhыень сэбэрлэжэ болдог болдируулень үлтирүүлжэ, бага сага уhалдаг болгожо шадаа хада ходо ногоогоор, хагдаар элбэг байха шиг нюйтоор ядамаргүй, хүрьhэлиг газар шуу.

250—300 үхэр хэдэн хүн адуулха ёhотойб? Тэрэнь мэдээжэ. Эндэ тэдэ малшадай байхада саб гэмхэн, хабар, намартаа даарахаар бэшэ гэр заатагүй хэрэгтэй. Тиигэн гэхэдэ мүнөө нэгэ балгааhан тэндэ табигданхай. Тэрээн соо хашалгүйгөөр үбгэд лэ байха юм бэзэ. Харин залуу хүбүүд... Зай яахаб. Модон соо байгаад, налшагар балгааhа малшадта барижа үгэхэ гээшэмнай хайшаа юм. Хахад жэлэй туршада иимэ юумэн соо hууха дуратай хүн мүнөө олдохонь бэрхэ.

Чащинай хүнды, Тэмээн, Гээмэл, Аалан, Жэбхээhэн адаг гэжэ байгаад дээрэ дурдаа hэмди. Тэндэ малшад үбэл, зунгүй байжа, мал харууhалдаг. Малшадай өөhэдынь ажаhуудаг гэрнүүд дандаа уг залгамжалан, хэдэн үеые дабаhан, ольhогүй боложо хуушарhан, түхэл маягаа алдаhан барилганууд ааб даа. Тиимэшье hаань, тэдэнэй хушалтыень hэльбэжэ, худэ, сонхонуудыень шэнэлжэ, тоб гэмэхэн ушааг, пеэшэн табижа, ялайтар сагаадаад, нюдэндэ урин орон, стол, стулвуудаар досоохиинь хүсэлдүүлжэ орхихо гээ хада балайшье тиимэ ехээр ядалдашахаар гарза гайда орошохоор юумэн бэшэ хаш. Энэ тэрэ хэрэгсэлээ, эдихэ ууха юумэеэ хадагалхын тулада гэртэнь няажа сээниг, кладовко барижа үгэхэдэ яанаб?!

Хүрбын совхозой эрхилдэг үйлэдбэреэр бодоходо, эндэ мал ажалынь эгээл урдаа хараха гол hалбаринь гээшэ. Тиимэhээ малшадтаа хамаг анхаралаа заатагүй хандуулха ёhотой шэнги болоно. Гэбэшье бодото байдалыень хаража үзэхэдэ, үнэн дээрээ энэ талаар hанаhанда хүрэжэ юумэн эндэ хэгдэнэгүй.

Эндэ гол түлэб совхозой нэгэдэхи отделениин малшадай байра байдал тушаа онсо тогтогдоо. Юундэб гэхэдэ, энэ отделениин малшад тосхонhоо холуур, гэр бүлэhөө холо хүдэлдэг зон. Хасуууртай тосхонhоо, жэшээнь, доодо захань тэрэ Дальная падь, Тэмээн гэхэ мэтэ газарнуудта ошохо гэбэл, хорёод шахуу километр хатаруулхат, тиихэдэ hүүдэг гээшэ 80 километр болохо байна.

Хэды тиимэ холын газарта хүдэлжэ байбашье, тэдэнэр ээлжээгээр хирэ-хирэ болоод лэ гэртээ харижа, банидаа орожо, хубсаhа хунараа hэлгэжэ hэргээд, зарим тэды амарhан нэрэтэй болоод, эдихэ хоолоо, тамхи зуруулаа сүүмхэлээд, дахин Хүрбэеэ үгсэн уруудан, галгюулдаг зон гээшэ. Энэмнай жэлэй дүрбэн сагта үргэлжэлжэл байдаг заншаhан гурим шуу.

Совхозой нүгөө хоёрдохи, гурбадахи отделенинүүдэй малшад, илангаяа хони, хашараг, буруу, бэлэдхэлдэ тушааха үхэр харууhалагшад баhал таруугаар ажаhуудаг. Тиихэдээ олонхинь гэр бүлөөрөө (үхибүүдтэеэ, үбгэд, хүгшэдтэеэ) мал дээрэ хүдэлдэг заншалтай. Иихэлээрээ тэдэнэй ажаhуудалай эрилтэ бүришье ехэ байха ёhотой болоно. Мүнөөмнай айлнууд үхибүүдээр үнэр баян, эжы, баабайнарынь ундэр наhа эдлэдэг болонхой. Шадаал hаа ариг сэбэрээр, уужам дэлгэрээр, болбосон ёhоор ажаhууха гэжэ айл бүхэн оролдодог. Тиихэ ёhотойшье. Ажабайдалайнь тэрэ эрилтые бидэ гүйсэд хангаха уялгатайбди. Тиигээгүй хада «би, юрэдөө, өөрынгөө гэртэ, сэлеэн соогоо hуугаа hаам дээрэ» гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэй.

Эндэ гансал малшадай ажаhуудал, гэр тойронхи байдал тухай бэшэгдэбэ. Теэд манай диилэнхи олон малшад хадаа ном hудар, газетэ, журнал уншаха, холо ойрын hонинуудые саг соонь дуулажа байха, сэнгэлиг хүхюунээр, болбосон ёhоор амарха, кино, концерт хараха ехэ дуратай болонхой. Тиихэдэ үнэтэй сэнтэй эд бараа, хубсаhа хунар абаха, hайнаар эдеэлхэ гэжэ али зэргэ хүсэнэ гээшэб. Иимэ баян дэлгэр ажаhууха арга боломжоор ехэ болоhыень бидэ үдэр бүри хаража байнабди.

Тиигэн гэхэдэнь hү hаалиин томо фермэнүүдэй дэргэдэ хүнүүдые суглуулжа, зохидоор hуулгажа, хөөрэлдөө эмхидхэхэ арга олдоногүй бшуу. Хасуууртайн, Могойн, Тохорюугтын, Ангуутанай фермэнүүдэй дэргэдэ улаан булан бии болгохо гэжэ огто хүсэнэгүй. Улаан булангай байха бишыхан гэр гү, али таhалга олдоногүй гэhэн шалтаг баридаг. Тэрэмнай шал буруу бодол. Жэшээнь, Могойн фермэдэ улаан буланда зор... hан тусхай таhалга бии юм. ... тэрэниие зохидоор түхеэрээд, ... гоодхихо урагшаа сэдьхэлтэй ... олдоногүй. Совхозой парткомой ... рээн тушаа заашье hаналаа ... нагүй. Тиимэ хадань тэрэ ... гань эндэ саг зуура хүдэлхөөр ... hэн хүнүүдэй байра болош... байдаг.

Фермэ бүхэндэ адаг 30—40 ... хүдэлдэг. Тэдэнэй дунда ... политическэ хүдэлмэри ябу... алибаа hуралсал эмхидхэхэ ... турна хэмжээ ябуулга үнгэ... эрилтэ табигдана, табигдаха ... тойшье. Теэд иимэ олон хү... коллективые хаана, хэнэйдэ ... луулха болоноб. Ёhоороо боло... улаан булан соо ганса га... журнал табяатай байха, ... саарhа ханада үлгэхэ бэшэ, ... радио, телевизор, радиол... мэтэ байха зэргэтэй. Иимэ ... нүүдые байлгаха арга боло... шье бии.

Малшадай амаралта, эр... жа тухай, культурна болон х... даа наймаанай талаар ха... тухай эндэ үгэ дэлгэнэгүй... рин түбхын түрүүндэ малш... байрын hайн гэртэй, арюун ... рээр, болбосон ёhоор, ажа... ниглэнээр, энхэ элүүрээр hү... даг болгоол hаа, бэшэ юум... наанай гэжэ хэлээшье хада ... юумэн болохогүй хаш. Сэх... лэхэдэ, hаруул, дулаан, ... гуламта халуунтай гэртэй ... хүнэй бэе тэниглэн, hанаа ... хэл дүүрэн, энхэ элүүр, ... дол ольhотой байха бэшэ гү...

Гол hалбарида хүдэлжэ ... ажалшадаа мүнөөнэй сагта ... гээгдэиги байдалда байлг... шэмнай hанаанда таарах... үе сагай эрилтэдэ зохихогүй ... бэшэ гү гэhэн асуудал со... хүтэлбэрилэгшэдтэ табилтай ... но.

Г. ЦЫРЕТО...

Хориин аймаг.

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаануудhаа

ПАРТИ БА АРАДАЙ НЯГТА ЖАГСААЛ

ТҮНХЭН

КПСС-эй Центральна Комитедэй майн (1972 оной) Пленумэй абаhан «Уласхоорондын байдал тухай» тогтоол тушаа партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр П. А. Фалилеев аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ элидхэбэ.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, КПСС-эй ЦК, тэрэнэй Политбюро гадаадын политикын талаар ашагай туhатай хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна, энэнь совет арадай, мүн бухы хүн түрэлтэнэй аша туhада зорюулагдана гэжэ үгэ хэлэгшэд — «Маяк» колхозой партийна организациин секретарь Г. Т. Балдуев, аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таhагые даагша В. П. Хогоев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. С. Иринчеев, аймагай больницын главна врач Г. П. Нилова болон бусад тэмдэглэбэ.

Баталан абаhан тогтоол соогоо партийна эдэбхитэдэй суглаан КПСС-эй ЦК-гай, тэрэнэй Политбюрогой гадаадын политикын талаар хэмжээ ябуулгануудые бүри мүhэн дэмжэhэнээ мэдүүлбэ.

БАРГАЖАН

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй Центральна комитедэй 1972 оной май hарада болоhон Пленумэй дүнгүүд тухай КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, партиин обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таhагые даагша нүхэр А. Б. Бардонов элидхэл хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаhан Баргажанай леспромхозой партийна организациин секретарь К. Е. Заварухин, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Б. Ринчинов, Баргажанай леспромхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ В. А. Лыщев, «Улюнский» колхозой парткомой секретарь П. М. Дашиев болон бусад гадаадын политикын талаар КПСС-эй Центральна Комитедэй, тэрэнэй ажал ябуулгые бүрин дэмжэбэ.

Улаан-Үдын гүрэнэй нэгэдэхи автотранспортна предприятида токарь Степан Андреевич Губин хори гаран жэлдэ ажаллажа байнхай. Энэ сагай туршада тэрэ горитойхон дүй дүршэлтэй болонхой. Республикын эрхим ухаалан зохёогшо гэжэ тэрэнэй суурхадаг байhан энэниие гэршэлнэ. Гурбан жэлэй саада тээ пенсиин наhанда хүрэhэн Степан Андреевич мүнөөшье болотор ажалладаг зандаа. Тэрэ ажалайнгаа нормо хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим токарь С. А. Губин ажалдаа.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ехэ арга боломжотой

Жэл бүхэндэ республика доторнай ехэ барилга эрхилэгдэнэ. Тэдэнэй олонхиие Буряадай барилгын управлениин коллективүүд бодхоодог. Тус управлениин барилга-хабсаралгын 7-дохи управлени энэ табан жэлэй үедэ урдын табан жэлэйхиhээ 1,5 дахин ехэ хүдэлмэри хэхэ түсэбтэй. Хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр, ехэ хэмжээнэй ажал дүүргэхэ зорилго тэдэнэй урда табигдаа.

Управлениин коллектив табан жэлэй түсэбые дүүргэхэ ямар арга боломжотойб? Барилгые индустриальна аргаар эрхилхэ талаар үнгэрhэн табан жэлэй үедэ эндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэhэн байна. Газар малтаха, тулгануудые зоохо, материал буулгаха, ашаха, иишэ тиишэнь зөөхэ гэхэ мэтэ ажал оньhожоруулагдаа. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ 17 процентээр дээшэлhэн байна.

Урдань туйлаhан амжалтаяа арьбадхаха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриие саашадань оньhожоруулха гэжэ барилгашад хараална. Энээнэй ашаар дээшэлүүлэгдэhэн түсэб дүүргэгдэхэ юм. Тус управлени оньhожоруулгын бага техникээр мүнөө хангагдажа эхилээ. Энэ техникэеэ ашагтай hайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэнь ехэ шухала юм.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин горитой хубинь индустриальна аргаар эрхилэгдэнэ, техникэ, машинануудай тоо улам олошорно. Гэбэшье СМУ-гай барилгын 60 процентнь хүдэлмэришэдэй гар хүсөөр бүтээгдэhэн зандаа. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, оньhожоруулагдамал инструмент, гэрэй досоо талын хүдэлмэри оньhон аргаар бүтээхэ машина, жэжэ бужа техникэ үшөө хомор. Тиимэhээ барилгын бүхы технологическа процесс оньhожоруулха, барилга-хабсаралгын бүхы хүдэлмэри машина, техникын хүсөөр хэхэ арга үшөө хангагдаагүй гээшэ.

Гарай хүсөөр хэгдэдэг ажалые оньhожоруулха зорилгоор Буряадай барилгын управленидэ бага механизациин участок байгуулагдаhан юм. Гэрэй досоо талын хүдэлмэриие оньhожоруулха, барилгашадые техникээр хангаха, механизмуудые заhабарилха, запасной частьнуудые бэлдэхэ, оньhожоруулгын бүхы хэрэгсэлнүүдэй техническэ ашаглалга хангаха даабари участогто үгтэнхэй.

Теэд мүнөө дээрээ участогай хүдэлмэрилэгшэд уялга, харюусалгаяа дүүргэжэ шаданагүй. Тэрэнэй эмхидхэгдэhээрнь 3,5 жэл үнгэрөө. Эндэ хэрэгтэй тооной техникэ, механизмууд угы байhаар. Номенклатурын ёhоор управленидэ байха бага механизаци, оньhожоруулгын инструмент, жэжэ бужа машина, техникэ дутална. Мүн бии байгаа арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Участок заhабари-ашаглалгын өөрын баазатай болоо. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри оньhожоруулха техникэ ашагтайгаар хэрэглэгдэнэгүй. Бии байгаа механизмуудаа зүбөөр, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэжэ шадаа hаа, мүнөө гарай хүсөөр хэгдэдэг ажалай горитой хубиие оньhожоруулжа болохо. Участок өөрынгөө мэдэлэй машина, техникые барилгашадта тусхай хэлсээнэй ёhоор үгэдэг.

Оньhожоруулгын жэжэ хэрэгсэлнүүдые зүбөөр хэрэглээ hаа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ аргын олдохо байhые бодото байдал гэршэлжэ үгэнэ. 7-дохи СМУ-гай коллектив барилга-хабсаралгын бусад управленинүүдтэй адли оньhожоруулгын техникэ, машина хэлсээнэй ёhоор участогhаа абажа, ажалдаа хэрэглэнэ. Зарим механизмууд ашаглахада таатай зохид. Жэшээлхэдэ, штукатурилгын нүүдэл станци. Энэ орёо бэшэшье hаа, ашаглахада найдамтай юм. Тэрэниие ямаршье барилгада хэрэглэжэ боломоор. Гэрэй досоо талын ажал дүүргэгшэд станциие хэрэглэжэ, бүтээсэе яhала дээшэлүүлнэ. Энэ станциие бага механизациин участок хабсарган хээ. Жэжэ ажал оньhожоруулжа, барилгые түргэнөөр, hайнаар, хямдаар хэхэ эрилтэ дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ туhа нэмэриин хэгдэхэ байhые энэ баримта алируулан харуулна.

Гэрэй палаахын забhар хашаха, шэрдэхэ гэхэ мэтэ ажал үшөө оньhожоруулагдаагүй. Шэрдэлгын станци хабсаргаха хүсэ шадал, хэрэгтэй хэрэгсэл участогта бии. Мүн шэрые нэгэ дабхарhаа нүгөө дабхарта гаргаха, изэёосхо бэлдэн холихо ажалые үни оньhожоруулжа болохо hэн. Иимэ ажалда техникэ хэрэглэбэл, нэгэ организацида 10—15 хүниие сүлөөлжэ, ондоо тээ эльгээжэ болохо юм. Гэрэй хушалта хэхэ ажал оньhожоруулагдаагүй. Хушалтада хэрэглэгдэхэ материалые хүдэлмэришэд өөhэдынгөө хүсөөр дээшэнь гаргана.

Мүнөө зарим шэнэ барилгануудай палааха линолиумаар хушагдадаг болоо. Теэд энэ ажал манай эндэ мүн лэ оньhожоруулагдаагүй. «Главленинградстройн» барилгын олон организацинуудта линолиум хушалта хэхэдээ, зүйлнүүдыень хайлуулан няажа холбодог байна. Иимэ арга республикымнай барилгашад үшөө хэрэглэнэгүй, линолиумые палаахада юрэ няажа хушана.

Барилга-хабсаралгын жэжэ ажал оньhожоруулха арга боломжо бии, тэдэниие зүбөөр хэрэглэхэ шухала. Энэ талаар ёhотой тэмсэл хээгүй шалтагаанhаа ехэ ажал, тусхайлбал, гэрэй досоо талын ажал, хушалта хэхэ ажал, шэрэ, изэёосхо холихо, нэгэ газарhаа ондоо тээ абаашаха хүдэлмэри гарай хүсөөр хэгдэнэ. Бага механизациин участок эдэ бүгэдэ ажалые оньhожоруулха нүүдэл агрегат, станцинуудые өөрынгөө хүсэ шадалаар хабсаргажа шадаха юм.

Бага механизаци үнэндөө ехэ арга боломжотой. Тэдэниие зүбөөр хэрэглэбэл, мүнөө гарай хүсөөр бүтээгдэдэг барилга-хабсаралгын ехэ хүдэлмэри оньhожоруулагдаха байна. Жэжэ техникэ гар үзүүрэй ажалда хэрэглэhэнэй ашаар ажалай бүтээсые 25—30 процентээр дээшэлүүлжэ болохо юм. Энэ хадаа ехэ шухала, заатагүй шиидхэгдэхэ ёhотой асуудал гээшэ. Тэрэниие шиидхэбэл, бүхы хүдэлмэри түргэдхэхэ, табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаhан шэнэ барилганууд саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагдаха байна.

М. БОЛОНЕВ,
7-дохи СМУ-гай мастер.

ХОНИШОНОЙ БАЯ...

Балдан-Дамба Эрдынеевичтэй нэгэтэ хабар уулзахадам, тэрэ ехэ баяртайгаар иигэжэ хөөрөө hэн:

— Үбэлэй янгинама хүйтэн үнгэржэ, үнинэй хүлеэгдэhэн хабарай эхин үзэгдэбэ. Гол горхонуудай эрьеын бургааhад гүлгэлжэ захалаа. Уданшьегүй түрүүшын бороон орожо, газар дайдые ундалуулха. Юрэдөө налгай hайхан зунай саг дүтэлөө даа.

Хонишон Балдан-Дамбын эдэ үгэнүүд ой ухаанhаам мүнөөшье хүрэтэр гарадаггүй. Яруунын аймагай «Дружба» колхозой хонишон Балдан-Дамба Ринчинов ажалаа hайса мэдэхэ болоhон, дүй дүршэл ехэтэй хүн. Харууhалдаг отарынгаа хонин бүхэниие табан хургандаа адли мэдэхэ болонхой. Тиимэhээ тэрэнэй ажалынь жэлhээ жэлдэ амжалтатай ябана.

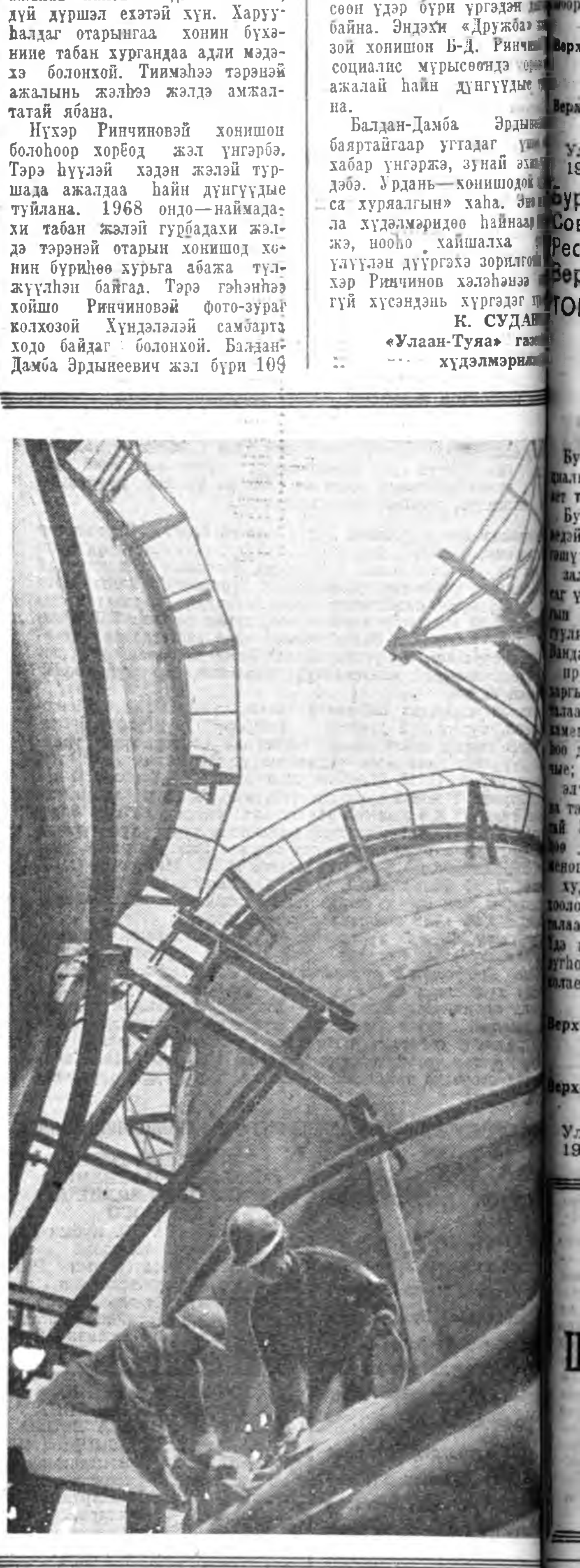
Нүхэр Ринчиновэй хонишон болоhоор хорёод жэл үнгэрбэ. Тэрэ hүүлэй хэдэн жэлэй турша ажалдаа hайн дүнгүүдые туйлаба. 1968 ондо—наймадахи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ хонишод хонин бүриhөө хурьга абажа тулжэй бүринэ. Тэрэ гэhээнэй хойшо Ринчиновэй фото-зураг колхозой Хүндэлэлэй самбарта ходо байдаг болонхой. Балдан-Дамба Эрдынеевич жэл бүри 109 хонин бүриhөө 100, зуу... шэ хурьга абажа, колхо... соогоо hураттай, суутай...

Туйлаhан амжалтаараа ... гаа амардаггүй hэн тула... хэр Ринчинов ажалдаа ... онол арга, түрүүшүүлэй ... хэрэглэхые ходо хүсэжэ ... юм. Энэ жэлэй төл абал... луун хаhые тэрэнэй отар... нишод эмхитэйгээр ү... Отарынь 100 эхэ хонин ... 107 хурьган абтаа. Энэ ... аймаг соогоо эгээл эрх... болоно.

Яруунын аймагай колх... хозуудай хонишодой ду... бан жэлэй даабариие ... жэл соо дүүргэхэ» гэhэ... сөөн үдэр бүри үргэдэн ... байна. Эндэхи «Дружба» ... зой хонишон Б-Д. Ринчи... социалис мүрысөөндэ ... ажалай hайн дүнгүүдые ... на.

Балдан-Дамба Эрды... баяртайгаар үгтадаг ... хабар үнгэргэжэ, зуhай ... дэбэ. Урдань—хонишодой ... са хуряалгын» хаhа. Эн... ла хүдэлмэридөө hайнаар ... жэ, hooho хайшалха ... үүлүүлэн дүүргэхэ зорил... хэр Ринчинов хэлэнэй ... гүй хүсэндэнь хүргадаг ...

К. СУДА...
«Улаан-Туяа» газ... хүдэлмэрш...

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ХАНИ БАРИСААН БҮХЭЖЭНЭ

МОСКВА. Щелковско пумаажан бүдэй комбинадай бүд нэхэгшэд, Москва шадархи Климовскэ машина бүтээлгын заводой коллективэйхид урданhаа хойшо нүхэсэдэг юм. Заводойхид бүд нэхэгшэдтэ АТПР-100 түхэлэй бүд нэхэдэг автомат станогуудые бүтээн үгэдэг юм. Комбинадай дэргэдэ эдэ станогуудай зарим детальнуудые туршадаг участок эмхидхэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ФЗУ дүүргэhэн эрхим бүд нэхэгшэ, комсомолка Надежда Данилова. Тэрэ комбинат соогоо түрүүлэн АТПР-100 түхэлэй хорин шэнэ станогуудые туршажа шадаа.

ТАСС-ай фотохронико.

БИОХИМИИН АСАРИ ЕХЭ БАРИЛГА

Кировтэ биохимиин асари ехэ завод баригдажа байнхай. Эндэ 60 мянган тонно тэжээлэй дрожжо, шэрэ, пластмасса хэхэдэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг 2 мянга 200 тонно фурфурол жэл бүри үйлэдбэрилэгдэхэ. 47 гектар газар эзэлхэ энэ заводой барилгын талмай дээрэ мүнөө гол болон хамhабариин арбаад цехүүд, объектнүүд баригдана. Ороной олонхи заводууд энээ руу элдэб түхеэрэлгэнүүдые эльгээнэ.

СССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярта энэ [illegible] барилга дүүрэжэ, түрүүшынгээ продукци үгэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой барилга.

ТАСС-ай фотохронико.

…адай Автономито
…ет Социалис
…публикын
…ховно Соведэй
…УЛИ

«БУРЯАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ …УТАДУУДАЙ АЙМАГАЙ СОВЕТ ТУХАЙ» БА «БУРЯАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ …УТАДУУДАЙ ГОРОДОЙ, …ГОРОДТОХИ РАЙОНОЙ …ЕТ ТУХАЙ» БУРЯАДАЙ …ССР-эй ХУУЛИНУУДТА ХУБИЛАЛТАНУУДЫЕ ОРУУЛХА ТУХАЙ» БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ …РЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

…адай Автономито Совет Со… Республикын Верховно Со…тоono:

…адай АССР-эй ажалшадай де…удай аймагай Совет тухай» ба …дай АССР-эй ажалшадай де…удай городой, городтохи райо…овет тухай» Буряадай АССР-…улинуудта хубилалтануудые …а тухай» Буряадай АССР-эй …но Соведэй Президиумэй …оной майн 29-дэ гаргаhан Ука…талха.

Буряадай АССР-эй …вно Соведэй Президиумэй …үрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй …вно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. …72 оной июниин 15.

…адай Автономито
…ет Социалис
…публикын
…ховно Соведэй
…ТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН …РЛОГШООР ДЕПУТАТ …П. УБЕЕВЫЕ ҺУНГАХА ТУХАЙ

…адай Автономито Совет Со… Республикын Верховно Со…тоono:

…ан-Үдэ городой Геологическа …улиин округhоо депутат, …адай депутадуудай Улаан…родой Соведэй гүйсэдкомой тү…шэ Убеев Вадим Прокопьеви… Буряадай АССР-эй Верховно …й промышленностиин, барил…харгы замай ба хэлхеэ холбоо…лаар саг үргэлжын комиссиин …нэй уялгануудhаа сүлөөлөөд. …ай АССР-эй Верховно Соведэй …иумэй Түрүүлэгшын орлог…hунгаха.

Буряадай АССР-эй …вно Соведэй Президиумэй …үрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй …вно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. …72 оной июниин 15.

…адай Автономито
…ет Социалис
…публикын
…ховно Соведэй
…ТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДАЙ …ЭШҮҮДЫЕ ҺУНГАХА ТУХАЙ

…адай Автономито Совет Со… Республикын Верховно Со…тоono:

…адай АССР-эй Верховно Со… саг үргэлжын комиссинуудай …дэр эдэ нүхэдые hунгаха:

…үшуулай хэрэгүүдэй талаар …лжын комиссида — Сэлэн… аймагай Новоселенгинскэ hун… округhоо депутат Базаров … Бадмаевичые;

…мышленностиин, барилгын. … замай ба хэлхеэ холбооной … — Захааминай аймагай За…к түбэй hунгуулиин округ…путат Чепурин Иван Петрови…

…рые хамгаалгын ба социаль…хэмжын талаар Баунтын айма…ипиканай hунгуулиин округ…путат Филько Александр Се…чые;

…даа наймаанай, ниитын эдеэ … ба улад зониие ажаhуудалай … хангалгын талаар — Улаан…родой Лазовско hунгуулиин ок… депутат Булдаев Сергей Ни…чые.

Буряадай АССР-эй …вно Соведэй Президиумэй …үрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй …вно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

…ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. …72 оной июниин 15.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ

ТОГТООЛ

Республикын городууд болон hуурин тосхонуудые бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо худэлмэриин ябаса, тэрэниие hайжаруулха хэмжээнүүд тухай

Республикын худэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигентнэр областной партийна организациин хүтэлбэри доро КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө үсэд шангаар ажаллана, ССР Союзай байгуулагдаhаар табин жэлэй ойн хүндэлэлэй бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, экономикые ба социально-соёлой байгуулалтые хүгжөөхэ хэрэгтэ горитой амжалтануудые туйлана гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет тэмдэглэнэ. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй ба байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбүүд амжалтатайгаар дүүргэгдэв. Гэр байрын, коммунальна ба соёлой ажаhуудалай барилга улам үргэнөөр бодхоогдоно. Худэлмэришэд ба алба хаагшадай салин хүлhэн, колхознигуудай олзо доход дээшэлнэ, ниитэ хэрэглэлэй фонднуудhаа арад зондо үгтэдэг түлөөhэнүүд ехэ болоно.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин тогтоолой ёhoор республика доторнай городуудай ба hуурин тосхонуудай соёл культурые болон түхэл шарайе саашадань hайжаруулхын түлөө хоёр жэлэй доботолго соносхогдоhон байна. Энэ доботолгые ябуулха гол зорилгонууд, гурим ба эрхэ нүхэсэл республикын Министрнүүдэй Соведээр тодорхойлогдонхой. Мүн бүхы нютагай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ тодорхой хэмжээ ябуулганууд баталагдаhан, хоёр жэлэй доботолгые үнгэргэхэ талаар хүтэлбэрилхы штабууд хаа хаанагүй эмхидхэгдэhэн байна.

Өөhэдынгөө hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар аймагай түб Хэжэнгэ тосхондо ажаhуугшад болон Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд тодорхой уялгануудые абажа, республикын мүрысөөе үүсхэhэн юм. Энэ үүсхэлые КПСС-эй областной комитет ба үргэниитэ зон халуунаар дэмжэhэн, бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудые дүүргэлтэ болгохын түлөө олонхи газарта ажалша түмэн эдэбхитэйгээр хабаадаhан.

1971 ондо шэнээр 193,2 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй байрын гэр, 139,5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай заhабарилагдаhан байрын гэрнүүд, 1980 hууритай клуб болон соёлой байшангууд, 4916 hурагшадай hууритай hургуулинууд, 900 hууритай hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдэй зургаанууд ашаглалгада үгтөө, 2,4 километр водопровод баригдаа, байрын гэрнүүдтэ электрын галаар түлэгдэдэг плитанууд түрүүшынхиеэ тодхогдожо эхилээ. Улад зониие городой транспортын талаар хангалга зарим тэды hайжараа, трамвайн харгы зам нэмээгдээ, автобусууд олошороо. Ажалшадай эдэбхитэй хабаадалгаар городууд, худэлмэришэдэй поселогууд болон хүдөө hуурин тосхонуудые модо, сэсэгүүдээр ногоорулха худэлмэри горитой ябуулагдана. Ногоорулагдаhан талмай, амаралтын газарнууд шэнээр тогтоогдоно, үргэдхэгдэнэ, город шадархи амаралтын газарнууд байгуулагдана.

Һуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо, шэнээр бариха талаар Улаан-Үдэ, Хяагта, Гусиноозерск городуудта, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Хэжэнгын, Бэшүүрэй, Зэдын ба бусад зарим аймагуудта ехэхэн худэлмэри ябуулагдана.

Гэхэ зуура, городууд, худэлмэришэдэй поселогууд болон хүдөөгэй тосхонуудые бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэхэн дутуу дунданууд бии гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Совет тэмдэглэнэ. Гэр байрын барилгада гүрэнэй 1971 ондо hомолhон мүнгэ хэрэглэлгэ 105 процент дүүргэгдэhэн байбашье, байрын гэрнүүдые ашаглалгада үгэхэ түсэб 91 процентдэ хүргэгдэhэн байна. Энэ талаар илангаяа ехэ гээгдэл Буряадай барилгын управлениин, «Бурятцелинстрой» ба «Межколхозстрой» трестнүүдэй, мүн хүдөө ажахын, арад зоной ажаhуудал хангалгын министерствэнүүдэй зүгhөө үзэгдэнэ. Гэр байрын, элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй ба соёл культурын барилганиудые бодхохо түсэб байгша ондошье hулаар бэелүүлэгдэнэ. Гэр байрые кооперативна аргаар бариха, мүн колхозуудай ба ажалшадай өөрын зөөреэр гэрнүүдые бодхохо даалгабаринууд муусa дүүргэгдэнэ.

Улаан-Үдэ, Хяагта, Гусиноозерск городуудта ба худэлмэришэдэй зарим посёлогуудта инженернэ түхеэрэлгэнүүдые хүгжөөхэ, илангаяа уhа үгэлгын ба канализационно hубагуудые, харгынуудые барилга гэр байрын, промышленна предприятинуудай шэнэ барилгаhаа болон арад зоной ургалтаhаа гээгдэнэ, халуун уhаар гэрнүүдые түлэхэ хэрэг хангалтагүйгөөр ябуулагдана, олохон аймагай түб болон хүдөөгэй тосхонуудта жэжэ котельнүүдые бариха ябадал үргэлжэлүүлэгдэhээр. Улад зониие уhаар хангаха хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэнэ, байрын гэрнүүдые hэльбэн заhаха түсэбүүд жэл бүри таhалдуулагдана, заhабарилга, барилгын олохон организацинууд байрын гэрнүүдые hэльбэн заhаха худэлмэри удаанаар ба шанар муутайгаар бэелүүлнэ.

Эдэ дутагдалнуудые усадхахын түлөө зарим городуудай, аймаг болон районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд зохихо хэмжээнүүдые мууса абана, өөhэдынгөө мэдэлэй гэр байрануудые заhаха, hэльбэхэ талаар саг үргэлжын хиналта ябуулнагүй, байрын гэрнүүдые зүбөөр ашаглахын тулада ажаhуугшадтай тодорхой худэлмэринүүдые hулаар эмхидхэнэ, тэдэниие байрын гэрнүүдые заhабарилха хэрэгтэ, газаа тойронхиие, үхибүүдэй талмайнуудые болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда үсөөнөөр хабаадуулна, коммунис ажаhуудалай түлөө мүрысөө хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

Городуудые болон худэлмэришэдэй поселогуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногоорулха, санитарна талаар сэбэр байлгаха мүнөө үеын эрилтэнүүдые олонхи газарта hулаар бэелүүлнэ, энэ талаар бии байгаа арга боломжонуудые мууса хэрэглэнэ. Мүн хүдөөгэй hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо ба санитарна талаар hайжаруулха, хуушан гэрнүүдые hэльбэн заhабарилха ба шэнээр бодхохо, модо, сэсэг тариха, hуулгаха худэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, зарим үйлсэнүүд болон айлай газаахинууд муухайгаар байлгагдана, арад зониие уhаар хангаха асуудал удаанаар шиидхэгдэнэ.

Барилгын ба архитектурна доодо хэмжээндэ, ногоорулгын, болбосон түхэлтэй болголгын, ариг сэбэр сахилгын, ажалшадай амаралтын сэсэрлиг газарнуудые байгуулгын талаар шухала хэмжээнүүдые бэелүүлэнгүйгөөр зарим городууд болон худэлмэришэдэй поселогуудта шэнэ барилганууд бодхогдоно. Олон газарта hуурин тосхонуудые бариха генеральна түсэб хазагайрулагдана, олонхи ушарта барилгын талмайда инженернэ шухала бэлэдхэлгүйгөөр, барилгын түсэбэй проектгүйгөөр шэнэ барилга хэгдэнэ.

Байрын гэрнүүдые болон соёл ажаhуудалай барилгануудые худэлмэриин муу шанартайгаар, олон дутуу дундануудтайгаар ашаглалгада үгэхэ ябадал барилгын эмхинүүдэй зүгhөө нэгэнтэ бэшэ үзэгдэнэ.

Байгаалиие хамгаалха худэлмэри республика доторнай үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Зарим министерство болон ведомствэнүүд, илангаяа нютагай промышленностиин, эдеэ хоолой промышленностиин, коммунальна ажахын министерствэнүүд, барилгын материалнуудай промышленностиин управлени, «Забайкаллес» комбинат, Галуута-Нуурай шахтоуправлени предприятинуудтаа арюудхалгын шухала түхеэрэлгэнүүдые түргөөр байгуулха талаар зохихо хэмжээнүүдые абанагүй, энэ хэрэгтэ hомологдоhон мүнгэн зөөриие жэлhээ жэлдэ дутууса ашаглана.

Газар уhые хамгаалха ба ашагтайгаар хэрэглэхэ талаар «РСФСР-тэхи байгаалиие хамгаалха тухай» Хуули хазагайрулагдана. Ашагта малтамалнуудые, барилгын материалнуудые малтажа абаhанай hүүлээр хүдөө ажахын эдлүүриин газарые hэргээн hайжаруулха шухала хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэгүй.

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **тогтооно:**

1. Барилга хэхэ ба болбосон түхэлтэй болгохо худэлмэринүүдэй ябасые саашадань түргэдүүлжэ, ойрын жэлнүүдтэ город, худэлмэришэнэй посёлок, хүдөөгэй тосхон ба hуурин газар бүхэниие болбосон түхэлтэй болгохые, арад зоной улам ургажа байгаа эрилтые хүсэд хангадаг түгэс культуратай hуурин газар болгохо гээшэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, республикын министерствэнүүд, управлени болон ведомствэнүүдэй, ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, районой, сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй, предприяти, организаци болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолохо.

Городуудые, худэлмэришэнэй поселогуудые, хүдөөгэй тосхон болон hууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо тухай анхарал оролдолго совет ба ажахын зургаануудай, бүхы Соведүүдэй депутадуудай, ажалшадай коллективүүдэй, эрхэтэн бүхэнэй нангин зорилго гэжэ тоологдохо зэргэтэй.

2. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, министерство, управлени болон ведомствэнүүдтэ, ажалшадай депутадуудай аймагуудай ба городуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедтэ дурадхагдана:

— барилга хэхэ ба болбосон түхэлтэй болгохо талаар шухала асуудалнуудай шиидхэлгые хараалан, тогтоогдоhон гуримай ёhoор мүнгэ hомололгын бүхы арга боломжонуудые ашаглахые хараадаа абан, мүн hуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй болгохо худэлмэринүүдтэ ажалшадые hайн дураарнь олоор хабаадуулха хэрэг анхаралдаа абан, 1973—1975 онуудта городууд, худэлмэришэдэй поселогууд болон хүдөөгэй тосхонуудта гэр байрын ба гражданска барилга хэхэ, болбосон түхэлтэй болгохо холын хараата түсэбүүдые энээндэ хабаадаха зорилготой эмхи зургаануудтай хамта 1972 оной октябриин 1 хүрэтэр зохёон табиха;

— барилга ябуулха журам, дүрим нормонуудые наряар сахихын, барилгые түсэблэхэ хэрэгтэ барилгын архитектурна шэнэ ёho гуримые, барилгын түрүү арга боломжые, ашаг ехэтэй конструкци, материалнуудые болон түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхын түлөө барилгын, архитектурын болон проектнэ организацинуудай, томо панельнэ аргаар гэрнүүдые баридаг предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрилтые дээшэлүүлхэ. Шэнэ барилгын районуудтахи байрын гэрнүүдэй нэгэдэхи дабхарта магазин, ателье, парикмахерска, аптекэ болон соёлой ажаhуудалай хэрэглэлэй бусад эмхинүүдые проектээр түсэблэхэ, бариха ябадал хангаха;

— ажалшадай ажаhуудалда электрын элшэ үргэнөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүдые абаха. Байгша табан жэл соо коммунальна байрануудта 75 мянганhаа үсөөн бэшэ электроплитануудые тодхохо. Мүн энэ хугасаа соо Баунтын ба Ахын аймагуудай гол hуурин тосхонуудые гүрэнэй энергосистемэтэй холбохо талаар худэлмэринүүдые бэелүүлхэ;

— гэр байрын-коммунальна ажахын министерствын заhабарилгабарилгын трестын материально-техническэ баазые бэхижүүлхэ асуудалнуудые шиидхэхэ.

3. Үйлэдбэриин, гэр байрын ба культурна ажаhуудалай барилгануудые hайнаар ябуулхыень, барилгын түсэбүүдые эрид шууд бэелүүлхые, шэнэ барилгануудые үндэр шанартайгаар саг соонь ашаглалгада үгэхыень Буряадай барилгын управленидэ, «Бурятцелинстрой», «Межколхозстрой» трестнүүдтэ ба барилгын бусад организацинуудта, мүн барилгын ба архитектурын хэрэгүүдэй талаар управленидэ, ажалшадай депутадуудай аймагуудай, город болон районуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ эрилтэ хэхэ, үйлэдбэрилгын барилгануудые болон түхеэрэлгэнүүдые, байрын гэрнүүдые, коммунальна ба культурна ажаhуудалай хэрэглэлэй барилганууды хаана бодхохо, бариха асуудалнуудые шиидхэхэдээ, городууд болон бусад hуурин газарнуудай генеральна түсэбүүдые хүтэлбэри болгохо, мүнөө үеын барилгын эрилтэнүүдтэ зохилдуулhан проектнүүдэй үндэhөөр гэр байшангуудые болон үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүдые бодхохо.

Үйлэдбэриин газарнуудhаа холодонги, жэжэ hуурин тосхонуудта байрладаг хүн зониие нүүлгэхэ хэмжээнүүдые абахыень нютагай Соведүүдтэ дурадхаха.

Үхибүүдэй саад, яслинуудые, hургуулинуудай дэргэдэ интернат болон столовонуудые барижа, түрүүшын ээлжээндэ малшадай үхибүүдые 1972—1975 онуудта хангахыень хүдөө ажахын министерствэдэ, совхозуудай нэгэдэлдэ, хүдөө ажахын трестнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгаха.

4. Һуурин тосхонуудые барилгын генеральна түсэбүүдые hайн шанартайгаар зохёохын, гэр байрын ба культурна ажаhуудалай хэрэглэмжын шэнэ барилгануудые hайн шанартайгаар зохёохын тулада, энэ талаар бии байгаа дутагдалнуудые усадхахын, тиихэдээ квартиранууда досоохиие hайн түхеэрэлгэтэйгээр, үндэр набтарай ба уужам салуугай талаар тааруу байхаар зохёохын, шухала инженернэ түхеэрэлгэ ба hайн шэнжэ түхэл байгуулхын, гэрнүүдэй нюур талые бүхэ, гоё hайхан материалнуудаар, республикын үндэhэн маяг хэрэглэн шэмэглэхын тулада хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абахыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй барилгын ба архитектурын хэрэгүүдэй талаар управлениие болон проектнэ организацинуудые уялгалха. Аймагуудай, колхоз, совхозуудай түб тосхонуудые бариха генеральна түсэбүүдые hаяар зохёожо дүүргэхын тулада хэмжээнүүдые абаха. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталhан районуудые түсэблэлгын схемэнүүдые нягта наряар сахин, хүдөө тосхон болон поселогуудые бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо.

5. «Гэр байрын-гражданска барилгын шанарые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой дүүргэлтые хэлбэришэгүйгөөр хангахыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй барилгын ба архитектурын хэрэгүүдэй талаар управлениие, барилгын эмхинүүдые, ажалшадай депутадуудай аймагууд, город болон районуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Шэнээр баригдаhан байранууд болон түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада абаха талаар тогтоогдоhон дүримые хэлбэришэгүй хүтэлбэри болгон, дутуу дундануудтай барилгануудые тушаажа абахагүй, болбосон түхэлтэй болгохо шухала худэлмэринүүдые дүүргүүлхэ, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэhэн уhа, агаарые арюудхалгые хангаха хэмжээнүүдые абхуулха шухала.

6. Гэр байрые аршалан хамгаалха, байрын гэрнүүдые заhабарилха ба hэльбэн заhаха худэлмэри саг соонь шанар hайнтайгаар бэелүүлхэ хэмжээнүүдые абахыень гэр байрын-коммунальна ажахын министерствэдэ, ажалшадай депутадуудай аймагай, городой болон районой Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхаха. Гүрэнэй гэр байрын нөөсэдэ гамтайгаар хандаха, тэрэниие hайнаар байлгахын түлөө улад зоной мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ. Өөhэдынь балансда тоологдодог гэр байрануудай байдалай түлөө, тэрэ тойронхи талмай, харгы, үйлсэнүүдые болбосон түхэлтэй болгохын түлөө предприяти, организаци болон эмхи зургаануудта, хэндэ мэдэлтэйень хамаарангүй, шанга эрилтэ табиха, тэдэнэй хойноhоо хиналта дээшэлүүлхэ.

7. Һуурин тосхонуудые модо тарималнуудаар ногоорулхын, шэнэ болон хуушан сэсэрлиг паркнуудые бариха, үргэдхэхын тулада хэмжээ ябуулгануудые үргэнөөр бэелүүлхыень, энэ хэрэгтэ ажалшан түмэниие хабаадуулхыень, оршон тойрониие ногоорулгада нютагай үрэжэлтэй модо бургааhа ба ургамалнуудые hуулгаха, тариха, ниитээрээ сэсэрлиг, саад hуулгалгые хүгжөөхын, бууса шадар жэмэстэ тарималнуудые үргэдхэхын тула зохихо хэмжээнүүдые абахыень ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, районой, сельскэ, сомоной болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Республикын ниислэл хото Улаан-Үдые ойрын жэлнүүдтэ город-сэсэрлиг болгон ногоорулха, бүхы город, худэлмэришэдэй поселогууд болон тосхонуудые ногоон тарималаар элбэг hуурин тосхонууд болгон хубилгаха.

8. Байгал нуурай бассейнэй байгаалиин баялигуудые аршалан хамгаалха ба ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ асуудалнуудай талаар КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хэлбэришэгүй дүүргэлтые хангахыень промышленна предприятинуудта арюудхалгын түхеэрэлгэнүүдэй барилгые түргэдхэхыень, ой модые түймэрhөө хамгаалгые шангадхахыень, уhаар модо урадхуулгые болюулhанай, ашагта малтамалнуудые гаргажа газар малтаhанай, харгы бариhанай hүүлээр гол мүрэнүүдэй эрье сэбэрлэхэ, бүхэлхэ, сүлөөлэгдэhэн эдлүүриин газарнуудые hайжаруулха худэлмэринүүдые ябуулхыень, загаhа үдхэлгын заводуудые бариха хэрэг түргэдхэхыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, министерство, управлени болон ведомствэнүүдтэ, ажалшадай депутадуудай аймагуудай, город болон районуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхаха.

9. Үйлсэ, талмайнуудта, колхозой наймаанай рыногүүд дээрэ, магазин, столовонуудта болон ниитын хэрэглэлэй бусад газарнуудта ариг сэбэрые хангахын, арад зоной дунда санитарна пропагандые hайжаруулхын тулада хэмжээнүүдые абахыень республикын элүүрые хамгаалгын ба дотоодын хэрэгүүдэй министерствэнүүд болон нютагуудтахи тэдэнэй зургаануудта, ажалшадай депутадуудай аймагууд, город болон районуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхаха.

10. Харгынуудые бариха, заhабарилха ба болбосон түхэлтэй болгохо түсэбэй хэлбэришэгүй дүүргэлтые хангахыень республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи автомобильна харгынуудые бариха ба заhабарилха управлениие, Эрхүү — Улаан-Үдэ автомобильна харгын управлениие, ажалшадай депутадуудай аймаг болон городуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Томо hуурин тосхонуудhаа зайлуулан, магистральна харгынуудые барилгые түргэдхэхын, hуурин тосхонууд соогуур ходо гарадаг харгынуудай участогуудые асфальтаар хушахын, транспортын зогсодог газарнуудые түхеэрхын, авто-харгынуудай захаар модо тарихын тулада хэмжээнүүдые абаха.

11. Спортивна түхеэрэлгэнүүдые шэнээр барихын, хуушануудыень hэльбэн заhахын, болбосон түхэлтэй болгохын, республикынгаа табин жэлэй ойдо Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ ба «Динамо» стадионуудые hэльбэн үргэдхэхын, мүнөө ябажа байгаа табан жэлэй hүүлээр Улаан-Үдэ городто спортивна комплекс болон тамаралгын бассейн барижа, ашаглалгада үгэхын тулада хэмжээнүүдые абахыень республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгүүдэй талаар комитедые, нютагуудтахи тэрэнэй зургаануудые, ажалшадай депутадуудай аймагууд, город болон районуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха. Һуурин газар бүхэндэ ба hургуулинуудай дэргэдэ спортивна түхеэрэлгэнүүд болон талмайнуудые бии болгохо шухала гэжэ тоолохо.

12. Городууд ба худэлмэришэдэй посёлогууд шадар ажалшадай амаралтын газарнуудые шэнээр түхеэрхэ ба хуушануудыень үргэдхэхэ, тэндэ кинофильмнүүдые харуулха павильон болон талмайнуудые, уншалгын байшангуудые, санын бааза болон катогуудые, онгосонуудай станцинуудые, спортивна, соёлой ажаhуудалай зүйлнүүдэй ба туристическэ хэрэгсэлнүүдэй пунктнуудые барихыень, тиихын тулада нютагай Соведүүдэй, предприяти ба профсоюзай эмхинүүдэй мүнгэн зөөриие хэрэглэхын тула хэмжээ ябуулгануудые зохёохо ба бэелүүлхыень ажалшадай депутадуудай городой, районой ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

13. Культурна ажаhуудалай хэрэглэмжын барилгануудые, харгынуудые барихын ба болбосон түхэлтэй болгохын тулада предприяти болон ведомствэнүүдэй мүнгэ зөөриие ниилүүлэн хэрэглэхэ талаар Соведүүдтэ олгогдоhон эрхые үргэнөөр хэрэглэхыень аймагай, городой болон районуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгалха.

Бүтээсэ ехэтэйгээр худэлхэ, зохидоор амарха ба соёл болбосоролойнгоо хэмжээе дээшэлүүлхэ эрхэ байдал ажалшадтал олгохын хэрэгтэ үйлэдбэриин, культурна ажаhуудалай болон бусад барилгануудые hайжаруулха, hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо ба ногоорулха бүхы хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

14. Табан жэлэй түсэбые ба абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө, мүн республикын городууд болон hуурин тосхонуудай болбосон байдалые саашадань дээшэлүүлхэ хоёр жэлэй доботолгые эрхимээр үнгэргэхын түлөө СССР-эй табин жэлэй ба Буряадай АССР-эй хахад зуун жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрhэн ажалшан түмэнэй социалис мүрысөө улам саашадань үргэдхэхыень республикын министерство, управлени болон ведомствэнүүдые, ажалшадай депутадуудай бүхы нютагай Соведүүдые уялгалха.

Һуурин тосхонуудые бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо, ажалшадай гэр байрын ба коммунальна ажаhуудалай хангалгын хэмжээ дээшэлүүлхэ, энэ хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй депутадуудай бүлэгүүдые, саг үргэлжын комиссинуудые, үйлсын болон гэрнүүдэй комитедүүдые үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй холбоотой асуудалнуудаар бүхы хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэдэг ба тодорхой шиидхэбэринүүдые абадаг байхыень ажалшадай депутадуудай аймагай, городой, районой, сельскэ, сомоной ба поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедтэ даалгаха. Өөрынгөө городто, тосхондо дуратайгаар, тэрэнэй барилга, шэмэг байдалдань ээн ёhoор хандадагаар улад зониие, илангаяа залуушуулые хүмүүжүүлхын тулада саг үргэлжэ ойлгууламжын худэлмэри ябуулха. Байгаалиие ба социалис зөөриие хамгаалха совет хуулинуудые хазагайрулагшадта, гэр байшангууд болон түхеэрэлгэнүүдтэ, таримал модон сэсэрлигүүдтэ ээн бусаар хандаhан, мүн ариг сэбэр сахиха эрилтые дүүргэдэггүйшүүлдэ шанга хэмжээ абадаг байха.

* * *

Һуурин тосхонуудые бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо талаар бүхы хэмжээнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, город, худэлмэришэнэй поселок болон хүдөөгэй тосхон бүхэниие болбосон түхэлтэй, ногоон шэмэгтэй, мүнөө үеын эрилтэдэ дүйрэн харюусамаар hуурин болгохын түлөө бүхы хүсэ шадалааран оролдохыень Буряадай АССР-эй Верховно Совет республикынгаа худэлмэришэд, колхознигууд, интеллигентнэрые, бүхы ажалшадые уряална.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной июниин 15.

ФАБРИЛАНА—
…ЭНЭ БАЙДАЛАЙ
…ШЭНЖЭ

Өөрынгөө корреспондент Зигфрид Кёнигой Чилиин түб хото Сантьягоhаа бэшэhэн репортаж «Нойес Дойчланд» газетэдэ томилбо. Ороной предприятинуудта ажалладаг юрын худэлмэришэдэй ажабайдалай хубилалтануудые журналист бүд нэхэлгын нэгэ фабрикын жэшээгээр харуулhан байна. Һүүлэй hонинуудай хэблэлэй агентство тус репортажые тобшохоноор манай уншагшадай анхаралда дурадхана.

Сантьяго хотын бүд нэхэлгын «Фабрилана» фабрикын 640 худэлмэришэд hайндэртөө hаяхан суглараба. Худалдаа наймаанай ба хүгжэлтын талаар ООН-ой Конференциин гурбадахи сессидэ ерэhэн ДРВ-гэй делегацитай, Чилиин Коммунис партиин, ажалшадай профсоюзай нэгэдэмэл түбэй түлөөлэгшэдтэй хамта тэдэнэр предприятиингаа гүрэнэй мэдэлдэ абтаhанhаа хойшо үнгэрhэн жэлэй ойе баяр ёhололоор тэмдэглээ.

Тиихэтээ хамта худэлмэришэд өөhэдынгөө ажалай дүнгүүдые согсолбо. Гүрэнэй мэдэлдэ оролhон фабрикын худэлмэришэдэй коллективэй гүнзэгы эдэбхи үүсхэлтэй байhые эдэ дүнгүүд гэршэлнэ. Юунэй түлөө, хэндэ ажаллажа байhанаа худэлмэришэд мүнөө hайн ойлгонхой.

Худэлмэришэдэй өөhэдөө фабрикаяа хүтэлбэрилдэг болоhон сагhаа хойшо hара бүриинь үйлэдбэри эли бодо дээшэлhэн байна. Түрүүшынь ээнэй хуушарhан машинанууд мүнөө сагай шэнэ оньhон техникээр hэлгэгдэнхэй.

Теэд гансал үйлэдбэриин дээшэлэлгээр эндэхи хубилалтанууд тэмдэглэгдэдэг бэшэ. Предприятидахи ажабайдал үндэhөөрөө хубиланхай. Жэшээлбэл, hаяхан эндэ 100 үхибүүдэй байха хүүгэдэй саад баригдажа, 350 үрхэтэ айлтай болохоор хараалагдаhан худэлмэришэдэй тосхоной hуури табигданхай. Тэрэ тосхониие худэлмэришэд ажалайнгаа hүүлээр, сүлөөтэй сагтаа бариха юм. Спортын секцинүүдтэ, уран hайханай бүлгэмдэ хабаадаха арга боломжо фабрикын бүхы худэлмэришэдтэ олгогдонхой. Худэлмэришэдэй эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ курса фабрикада нээгдээ.

Сантьягодахи «Фабрилана» фабрикын байдал Арадай нэгэдэлэй засагай үедэ юрын худэлмэришэдэй ажабайдалай шэнэлэгдэжэ байhанай ёhотой жэшээ болоно Энэ хубилалтын дүнгүүдые хаража үзэе: 1971 онойхидол тон адляар 1972 оной түрүүшын кварталда экономическа хүгжэлтын дабшаса эли бодо харагдаа. Промышленна эд бараа гаргалга ургаа. Нэн түрүүн зэд, селитрэ, нефть гэхэ мэтые үйлэдбэрилгэ дээшэлээ. Хүдөө ажахын продукцишье жэшээгүй ехээр гаргагдадаг болоо.

Чилиин арад зоной мүнөө үеын эдэ амжалтанууд Арадай нэгэдэлэй засагаа гартаа абахадань, ангиин хатуу шанга тэмсэл соо туйлагдана. Ороной экономикодо эсэргүүгээр дотоодо ба гадаадын этэгээдүүдэй ябуулгануудта Чилиин арад засаг түрэеэ тойрон нягтаар жагсажа, бата нэгэдэлээрээ харюусана. Мүнөө тэдэнэр Сальвадор Альендиин засаг түрын гаргаhан промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам дээшэлүүлхэ тухай ниитэ-экономическа хубилалтануудай программа дүүргэхые эрид шиидэнхэй.

(АПН — «Нойес Дойчланд»).

ХҮХЮУН СЭНГҮҮГЭЭР АМАРБА

Заншалта hур харбаанда зорюулагдаhан hайндэр «Улаан-Оронго» колхозой стадион дээрэ болобо... Хаа хаанагүй хүхюун сэнгүү, хүн зон олон. Үдэрэй 11 часhаа бүхэ барилдаан, hур харбаан, мори урилдаан, волейбол, гиир үргэлгөөр hонирхолтой мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, эндэ сугларагшадай анхарал татаба. Илангаяа бүхэ барилдаан hайндэрэй нааданда ерэгшэдэй анхарал татаба. Юуб гэхэдэ, Улаан-Үдын аймагай нютаг бүхэнhөө бүхэшүүл сугларжа, тусхай дүрбэн команда боложо хубаарhан юм. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз 15 барилдаашадые hур харбаанай нааданда табиhан байна.

60 килограммай шэгнүүртэй сооhоо Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын агроном Цыдыпов барилдаhан хүн бүхэнөө хаяжа, энэ жэлэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

hур харбаан. hүүлэй үедэ олон хүниие хабаадуулдаг болоожо эхилhэн энэ нааданда түрүү hуури эзэлхын түлөө 25 спортсмен хабаадаhан байна. Эндэ Харганаа нютагhаа ерэhэн Цыденов бусадhаа мэргэн байжа, аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэнэ. «Коммунизм» колхозой Бордоев, Гомбоев гэгшэд удаадахи хоёр hуури эзэлнэ.

hайндэрэй hүүлшын программада мори урилдаан үнгэргэгдэбэ. «Улаан-Оронго» колхозой Н. Г. Тудупов «Халтар» нэрэтэй хатарша морёороо урилдахадаа, бултаниие ахижа гараа. Мори урилдаанда хабаадалсаhан залуушуул мүн лэ hонирхолтой байба. «Коммунизм», «Улаан-Оронго» колхозуудай нэрэhээ урилдаанда хабаадаhан Цыремпилов, Бадмаев, Цырендоржиев гэгшэд түрүүшын гурбан hуури эзэлhэн байна.

Зунай найр зугаата hур харбаанай наадан энээгээр дүүрэбэ.

В. НИНДАКОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бүхэ барилдаан, хатар наадан, волейбол болон hайндэрэй үедэ болоhон наадануудай үе харуулагдана.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ФУТБОЛ

НААДАНАЙ ТОО — 0:1

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зоноhоо СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай хоорондо ээлжээтэ уулзалганууд уржадэр үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэр манай «Сэлэнгэ» команда Эрхүүгэй «Аэрофлот» командын стадион дээрэ наадаhан байгаа.

Наадана хоёрдохи хахадта нүхэдэйнгөө дамжуулhан бүмбэгэ абаhан Сергей Котельников тоо нээжэ, командынгаа гэшүүдые баясуулhан байна. Тиигэжэ талмайн эзэдые 1:0 тоотойгоор шүүжэ, дүн хамтадань юhэн очкотой болобо.

«Сэлэнгэ» команда удаадахи наадаяа мүрысөөнэй таблицада түрүү hууринуудай нэгые эзэлжэ ябаhан Шэтын СКА командатай июниин 25-да үнгэргэхөөр тиишэ мордобо.

МҮНӨӨНЭЙ КУБЫН ПОЭЗИ

Кубын революциин толон доро национальна поэзи али бүхы талаараа hалбаран хүгжөө. Арадай илалта тэрэнэй поэзиие бодотоор hэргээн дэбжээгээ.

Политическэ хүгжэлтын үе сагта поэзиин тааруугаар хүгжэлгэ поэдүүдтэ ямар удхатайб гэхэдэ, сүлөөтэй, зоримгойгоор дуулажа, арад зоной hанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлгые дүүрэнээр харуулха арга боломжо олгоhон байна.

Кубын шэнэ революционно поэзи миил хооhон газарта бодоогүй. Тэрэ баян литературна эшэ үндэhэтэй байhан юм. Тэдэ эхи табигшадай дунда гурбан томо нэрэ дурдажа боломоор.

Нэн түрүүн Латиин Америкын агууехэ поэдүүдэй нэгэн, тэрэ үедөө поэтическэ ёhотойл hайн зохёолнуудые бэшэжэ, Кубын арад зоной сэдьхэлдэ эрхэ сүлөөгэй бодото тэмсэлшын үльгэр жэшээ болоожо үлэhэн Хосе Марти болоно.

Тэдэнэй тоодо Рубен Мартинес Вильена оролсохо. Тэрэнэй зохёолнууд соо урин гүнзэгы лирикын хажуугаар, Мачадын диктатурада эсэргүү шорон хурса мүрнүүд эли тодоор олдодог. Мүн Батистын диктатурын хэрэм болоhон Монкадын казармануудта добтолгын үедэ 1953 оной июлиин 26-да алуулhан Рауль Томес Гарсиагай нэрэ эндэ мүн лэ бата hуурияа эзэлнэ.

Кубын революциин түүхэ тухай бэшэхэдээ, революционно поэзи тухай дурдангүй гарахын аргагүй. Тэрэ хоёр хоорондоо бата холбоотой. Кубын поэзи хододоо арад зонтой суг ябалсаа. Тэрэ хубисхалшадаар хамта Плайя Хирондо ябалсаа, тэрэ арад зониие үзэг бэшэгтэ hургаха бригадынхидаар хамта оронойнгоо эгээ холын заха булангуудта ошолсожо, арад зоноо гэгээрүүлэлсээ, тэрэ буу зэбсэгэй хүсөөр олтирог дээрэнь бууhан хүлhэншэдэй сэрэгүүдтэй эсэргүүсэн тэмсэhэн солдадуудаар хамта Эскамбрайн хаданuудта гаралсаа.

Революцида харша этэгээдүүдээр ээлэгдээд байhан Эскамбрайда 60 наhатай поэт Мануэль Новарро Лунагай национально-революционно милициин хубсаhа үмдөөд, арад зониие тэмсэлдэ уряалhыень Кубын арад хэзээдэшье мартахагүйл. Эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэгшэдэй түрүүшын зэргэдэ тэрэнэй жагсаhан энэ ушар hүртэ тэрэ сагай поэзиие бодото дээрэнь харуулха арга олгоо ха юм. Тэрэ хадаа республикын эгээл түгшүүрилтэй хэсүү байдалда ороод байхада арад зоной зүрхэндэ илалтада этигэлэй урэhэ тарин, газетэ, журналнуудай хуудаhануудай дээрэhээ уряалан зэдэлhэн поэзи байгаа.

Мүнөөнэй Кубын поэт Николас Гильенэй зохёолнууд бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Тэрэ байлдаата тэмсэл, революциин илалта тухай hанал бодолоо бусалган бэшэдэг. Тэрэнэйл шүлэгүүд баатар партизан Эрнесто Че Геварын наhа бараhаар жэл болоhоной митинг дээрэ сугларhан зоной сэдьхэл хүдэлгөө hэн. «Че, команданте, амиго» (Друг мой, майор Че Гевара) гэhэн зүрхэ доhолгомо үгэнүүдыень хүн бүхэн бүхөөр хадуужа абанхай.

Үнгэрэгшэ арбан жэл соо Кубын поэзи хүгжөө, гүнзэгы удхатай болоо. Революциин шууяата үдэрнүүдтэ болоожо байhан үйлэ хэрэгүүдыел миин зураглалдаг байгаа hаа, мүнөөнэй поэдүүд энэ сагай байдал тухай, революциин хуби заяан тухай гүнзэгыгөөр бодомжолон дурдадаг болоо. Кубын революциие эсэстэнь хүргэхэ хэрэгтэ өөрынгөө туhа нэмэри оруулалсаха ёhотойбди гэжэ поэзи мэдэрэнхэй. Иимэ үндэр нангин зорилгогүй hаа, поэзи ямаршье ерээдүй гэжэ байхагүйе мэдээжэ.

Хоакин САНТАНА,
Кубын журналист.
(АПН — «Пренса Латина»).

ШЭНЭ ГАЗАРТА ТҮБХИНЭХЭЛ

hуурин тосхонуудай шэг шарай городой түхэлтэй болгохо генеральна түсэбэй ёhоор, Мухар-Шэбэрэй аймагай түб мүнөө байрлаhан газарhаа урагшаа 2-3 километрэй зайда шэнээр баригдаха ёhотой юм. hаяхан эндэ түрүүшын гэрэй hуури табилга баяр ёhололой оршон байдалда болобо. Тэрэ гэрые 4-дэхи СМУ-гай Д. А. Безбородовой хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд барижа эхилбэ.

Аймагай шэнэ түб hуурин түрүүшын ээлжээндэ 24 гектар талмай эзэлхэ юм. Барилга 20—25 жэлэй туршада үргэлжэлхэ. Энэ үе соо 1—16 квартиратай гэрнүүд, КПСС-эй райкомой ба аймсоведэй гүйсэдкомой 214 таhалгатай гурбан дабхар байшан, хоёр дабхар байшанда сельскэ Совет орохо (тэндэнь гэр бүлэ бололгын таhаг, 500 номертой АТС байха), 400 хүнэй hууритай кинотеатр, соёлой байшан, худалдаа наймаанай, эмшэлэлгын түб, спортивна комплекс, хүүгэдэй саад, ясли болон культурна ажаhуудалай бусад барилганууд түрүүшын ээлжээндэ бодхоогдохо юм. Бүхы барилганууд хирпиисээр хэгдэхэ.

Мүнөө жэлhээ олон квартиратай 3-4 гэрэй hуури татагдажа эхилхэ. Аймагай шэнэ түб hууриниие 4-дэхи СМУ-гай, колхозуудта барилга эрхилхэ эмхиин, «Бурводстройн» оньhожоруулагдаhан нүүдэл колонныи коллективүүд бодхоохо юм.

Б. ЖАМБАЛОВ.

ДРУЖИНАДА—УЛААН ТУГ

Улаан-Үдын Советскэ районой арадай дружинануудай слёт Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищи соо болоо.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг техникумэй дружина слёдто хабаадагшадай дундаhаа шалгаржа, КПСС-эй Советскэ райкомой болон гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Гэхэтэй хамта, техникумэй арадай дружинын гэшүүд А. Батомункуев, М. Арентуев, А. Мужикбаев, В. Скубаев, дружинын командир Г. Батурин гэгшэд Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаhан байна.

Дружинын хүдэлмэри тодорхойгоор эмхидхэhэнэйнь түлөө техникумэй директор Н. Ф. Тихоненко эдэбхитэй дружинник Н. Нурмахметов хоёрто Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын Хүндэлэлэй грамота барюулагдаhан байна.

М. МЕДОВАЯ.

АМЖАЛТАТАЙ hАЙН ЯБЫШ, ЧЕМПИОН!

Шатараар дэлхэйн чемпион Борис Спасский июниин 21-дэ Рейкьявик орохоёо мордобо. Спасский болон Роберт Фишерэй (США) хоорондо шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөн июлиин 2-то Исландиин ниислэл хотодо нээгдэхэ. Уласхоорондын гроссмейстер Ефим Геллер (секундант), СССР-эй Шатарай федерациин түлөөлэгшэд—уласхоорондын гроссмейстер Николай Крогиус, уласхоорондын мастер Ива Ней тэрээнтэй хамта тиишэ ошобо.

Фишер июниин 24-дэ Рейкьявик ниидэн ерэхэ хараа бодомжотой гэжэ хариин оронуудай агентствэнүүд мэдээсэнэ.

(ТАСС).

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАhАА

ПАРИЖ

СОВЕТ-ФРАНЦИИН КОМИССИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭБЭ

ТАСС

Советскэ Союзай-Франциин саг үргэлжэ хүдэлдэг комиссиин VII сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Сесси хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда болоожо үнгэрөө гэжэ тунхаглагдаhан хамтын коммюнике дотор тэмдэглэгдээ. Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаар хоёр тала адли hанамжатай, совет-француз харилсан туhалалсалга яhала hайнаар хүгжэжэ байна гэжэ тэмдэглэhэн байна.

ВАШИНГТОН

ХЭЛСЭЭНҮҮДЫЕ hАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

Эрдэм наука ба техникын талаар харилсан туhалалсаха, замбуулинай дайдые амгалан ёhоор ашаглаха, оршон тойрониие сахин хамгаалха, медицинын эрдэм наука болон элүүрые хамгаалгын hалбаринуудта харилсаа холбоо тогтоохо тухай Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай хоорондо Москвада баталагдажа абтаhан хэлсээнүүд хадаа шухалын шухала документнүүд болоно. Правительствын түлөөлэгшэд, эрдэм наукын, замбуулинай дайда шэнжэлэлгын талаар уласхоорондын харилсан туhалалсалга байгуулха түлөөлэгшэдэй палатын комиссиин гэшүүд эдэ хэлсээнүүдтэ иимэ сэгнэлтэ үгэнэ.

— Эдэ документнүүд уласхоорондын дэбисхэр дээрэ научна ба техническэ харилсаа холбоо тогтоолгодо ехэ удха шанартай, — гэжэ эрдэм наукын асуудалнуудаар президентын туhалагша Э. Дэвид мэдүүлээ.

НЬЮ-ИОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Куангчи. Тхыатхиен провинциинуудай хилэ шадар шэбээлhэн сайгон сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдтэ Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд добтолжо үргэлжэлhөөр. Июниин 20-до патриодууд сүлөөлэгдэhэн Куангчи провинцида нэбтэрэн орохые hэдэhэн дайсанда шанга харюу сохилто хэhэн байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). Куангчиhаа Хюэ хото хүрэтэрхи үргэн ехэ газар нютагуудта болоhон байлдаануудта Урда Вьетнамай сүлөөлэлгын хүсэнүүд сайгон сэрэгүүдтэ шанга сохилто хэжэ, тэдэниие ехэ гээлтэ хоролтодо оруулаа. Июниин 11-hээ 19 хүрэтэр Митянь мүрэн шадар болоhон байлдаанай үедэ дайсанай 500 гаран солдат ба офицерые хүлhөөнь буулгаhан, плендэ абаhан байна гэжэ АПО агентство дамжуулна. Энэ үе соо Куангчи провинциин ПВО-гой подразделениинүүд дайсанай 23 самолёт, вертолёт унагаагаа.

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ эндэ тунхаглагдажа, июниин 19-дэ американ авиаци Хойто Вьетнамай Намха, Ниньбинь, Нгеан, Хатинь, Куангбинь провинциинуудые, Виньлинь зоные бомбодоhон байна гэжэ тэрээн дотор хэлэгдэнэ.

ДРВ-гэй МИД США-гай сэрэгэй харата ябуулгануудые эрид шангаар шүүмжэлээ, республикын бэеэ даанхай, аюулгүй байдалда хоро хүргэhэн бүхы үйлэ хэрэгээ дары зогсоохо эрилтэ табиба.

Июниин 20-до США-гай самолёдууд ДРВ-гэй бүд нэхэлгын промышленностиин түб болохо Намдинь хотодо добтолго хээ гэжэ ВИА агентство мэдээсэнэ.

НЬЮ-ИОРК

Газаашалан харшалуулна

ТАСС

Эрилтэ хүсэлэнгүүдыемнай правительство газаашалан харшална гэжэ Америкын эгээлэй зон улам бүри эли тодоор ойлгодог болоо. Тэдэ өөhэдынгөө орондо «үлүү зон» болоhоноо hайнаар мэдэнэ гэжэ социолог Л. Харрис тобшолол хэбэ. Тэрэнэй даажа байдаг албанда хэгдэhэн асуулта энээниие гэршэлhэн байна.

Американ үргэн ниитэ улад зон США-гай экономическа ба политическэ байдалда дураа гутана гэжэ харюунууд гэршэлнэ гээд Харрис тэмдэглэнэ. Холбоото Штадуудта «баяшуул — бүри баян, үгытэйшүүл улам үгытэй болоно» гэжэ асуултада харюу үгэhэн 10 хүнэй долоониинь мэдүүлээ.

Орон дотороо экономическа, социальна үндэhэн хубилалтануудые хэхын түлөө американ арад тэмсэл ябуулна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НЬЮ-ИОРК. (ТАСС). США-гай Компартиин Генеральна секретарь Гэс Холл, американ бүлэг коммунистнууд Чикагада нээгдэhэн «СССР-эй арадай искусство» гэhэн совет выставкэдэ орожо хараа. Тэрэ СССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан байна.

Выставкын нээгдэhэн түрүүшын гурбан үдэрэй турша соо хотын 12 мянган хүн зон тэндэ орожо хараа. Нютагай хэблэл эндэ табигдаhан материалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэhэн байна.

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ Л. Штроугалай уряалаар албанай хэрэгээр Чехословакида аяншалhан Индиин премьер-министр И. Ганди Будапешт орохоёо Прагаhаа мордобо.

ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Биляк, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ И. Корчак, Федеральна правительствын министрнүүд, дипломатическа корпусой гэшүүд, Прагын ажалшадай түлөөлэгшэд аэродром дээрэ ехэ айлшаниие үдэшэhэн байна.

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Экономическа ба научно-техническэ асуудалнуудаар Советскэ Союзай, Корейн правительствануудай хоорондын консультативна комиссиин наймадахи заседани КНДР-эй ниислэл хотодо хүдэлмэреэ эхилээ. СССР-эй, КНРД-эй хоорондын экономическа харилсан туhалалсалгые саашадань бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ асуудалнууд, КНДР-тэ барилгануудые хэхэ, эд бараа эльгээхэ асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой хото городуудай, хүдөө нютагуудай hургуулинуудта ород хэлэ заадаг 200 гаран багшанар мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ талаар хоёр неделиин туршада үргэлжэлхэ семинарта хабаадалсана. МНР-эй Арадай гэгээрэлэй министерствын, ород хэлэнэй багшанарай Монголой нэгэдэлэй үүсхэлээр тэрэ эмхидхэгдэбэ.

ЛОНДОН

Коммунистнуудай зэргэ ургана

ТАСС

hүүлшын hарануудта Шотландиин коммунистнуудай тоо 500 гаран хүнөөр олошороо. Мүнөө үедэ тус райондо КПВ-гэй гэшүүдэй тоо 7 мянган хүн болобо.

Клайд мүрэн дээрэхи верфьнүүдые хааха тухай правительствын шиидхэбэридэ эсэргүү тэмсэлдээ Компартиин хүтэлбэрилhэн судна бүтээгшэдэй гайхамшаг илалта туйлаhанай hүүлээр Шотландиин коммунистнуудай нэрэ хүндэ илангаяа ургаhан байха юм.

НЬЮ-ИОРК

Буу зэбсэг хуряахын түлөө

ТАСС

Буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай дурадхалые Мексикын правительство дэмжэбэ. Тус конференциие зарлалга буу зэбсэг гаргалгые хорихо хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарьта эльгээгдэhэн «Буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци үнгэргэхэ тушаа Мексикын правительствын hанамжа» гэhэн документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Конференцидэ хабаадалсахын тула бүхы гүрэнүүд уригдаха ёhотой гэжэ Мексикын правительство заана.

Конференци үнгэргэхэ асуудалнуудаар hанамжануудаа мэдээсэхыень бүхы гүрэнүүдтэ хандаhан Генеральна Ассамблейн тогтоолтой тааралдуулан, Мексикын правительство энэ документ абаhан байна.

ООН-ой hайшааhан, буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха тухай дурадхал Советскэ Союз оруулаа hэн.

ДАККА

ШУХАЛА ХЭМЖЭЭНҮҮДЫЕ АБАНА

ТАСС

hая болоhон дайнай экономическа хүндэ хүшэр хойшолонгуудые усадхахын тула республикын правительство шухала хэмжээнүүдые абана гэжэ Бангладешэй Арадай Республикын ажалай ба социальна хангалгын министр З. А. Чоудхури Нарайянганджа хотодо болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэнүүдые hэргээхын, национальна хубилалтануудые хэхэ тухай правительственна түсэбүүдэй бэелэлгые таhалдуулхые hэдэhэн хүнүүдэй ябуулгануудые зайсуулхын тула правительство хүсэл оролдолго гаргана.

КИСМАЮ — Сомалин Демократическа Республикын томо городууд болон портнуудай нэгэн болоно. Эндэ Советскэ Союзай туhаламжаар мяханай комбинат баригдаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кисмаю портын хүдэлмэрншэд Советскэ Союзтай хани барисаа байгуулха гэжэ уряалhан лозунг барьяад байнад.

ТАСС-ай фотохронико.

Капиталай оронуудта

„ГОНКОНГ—КАПИТАЛИЗМЫН МУЗЕЙ“

Гонконгдо олон жэлэй туршада хүдэлhэн Ханс ГРАНКВИСТЫН статьяе иимэ гаршагтайгаар Швециин «Актуэльт» гэжэ журнал тунхаглаhан байна.

Шэнэ hониной хэблэлэй агентство энэ статьяе хуряангаар уншагшадайнгаа анхаралда табина.

Хүдэлмэригүйшүүлэй ажал бэдэржэ ябахаар социальна гаргашада мүнгэ hомололгоёо нэгэ бага ехэ болгохо байха гэжэ Гонконгын финансова секретарь Хаддон-Каве жэлэйнгээ тоосоото бюджет табиха үедөө хэлээ hэн.

Гонконг хадаа капиталистнуудай жаргалайнь орон болоно. Ехэ мүнгэтэй хүн тэндэ баян дэлгэрээр ажаhуужа шадаха. Баян хүн олзын налогойнгоо 15 процентыень түлэнэ, үмэсынгөө зөөриhөө ямаршье алба татабари түлэдэггүй.

1960 он болотор Гонконгдо социальна хэрэгэй талаар департамент байгаагүй, тиимэhээ мүнгэн hомологдодоггүй байhан. Гонконг ехэ удаанаар хүгжэhэн юм. Үгытэй ядуу хүнүүдтэ мүнгэ hомололго полициин бюджедэй арбанайнь нэгэ хуби болоно. 1970 ондо полициин бюджедтэ гансал нэмэжэ hомологдоhон мүнгэн социальна бюджедэй бүхы мүнгэнтэй адлирхуу байгаа. 1971 ондо социальна гаргашада hомологдоhон мүнгэн хоёр дахин ехэ болоо гэжэ онсолон тэмдэглэмээр.

Гонконгынхидай олонхидынь үгытэй ядуугаар ажаhууна. Тэдэнэй зариманиинь дабхасуулжа табиhан оронууд дээрэ унтадаг, нүгөөдүүлынь цементээр бариhан, зүгын үүр шэнги гэрнүүдтэ ажаhууна. Арбан хүнтэй айл бүлын 12 дүрбэлжэн метр таhалгада байхыень хараа hэм. 1,2 миллион хүн иимэ эрхэ байдалда ажаhууна. Ажалшадай байрлаhан квартирануудай харанхы, муухай. Гэмтэ ябадал хэхэ, хулгайлха, хара тамхи наймаалха ушарнууд hүүлэй үедэ ехээр олошорно. 200 мянган хүн өөрын байрагүй, «малай табиhан» газар манайхи гээд зайгуултажа ябадаг. Зуу мянга шахуу загаhашад Абердин ба Сайкунг гэжэ гаваньнуудтахи онгосонууд соогоо хонодог. Гонконгын хүн зоной гурбанайнь нэгэ хуби тэсэхын аргагүй хүшэр хүндэ байдалда оронхой.

Гонконг хадаа капиталис обществын түхэл шэнжые харуулhан ёhотойл жэшээ болоно. Энэ хото 50—100 жэлэй туршада Европо түбиин баталhан экономическа хүгжэлтын бүхы шатые гэршэлhэн музей болоожо үгэнэ. Индустриализацилга капитализмын «эрхэ сүлөө», хүдэлмэришэдэй хүсэ хэрэглэлгэ (үхибүүдые ажаллуулха ябадал хууляар хоригдонхой, гэбэшье бодото дээрээ үхибүүдые ажаллуулна) — эдэ бүгэдэ эндэ хуу бии. Энэ хадаа хатуу шэрүүн, hэшхэлгүй, соёл болбосорол гэжэ мэдэхэгүй общество болоно. Гансал мүнгэн хадаа ажаhуудалай эгээл дээдын хүсэл болодог. Үгытэй ядуу байдалhаа гарахын тулада гү, али түргэн баяжаха зорилготойгоор хүнүүд мүнгэнэй хойноhоо уланхададаг.

(АПН — «Актуэльт»).

ПРАВДА · БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: Бурядай АССР-эй Верховно Советэй тогтоол. «Сагаан алта урасхал» — репортаж. Бүх союзна «Знание» бүлгэмэй съезд.

Хоёрдохи хуудаhанда: ...тийна хронико. «Пропагандистнуудай совет» — А. Сурма... корреспонденци. Совет... дотоhоо.

Гурбадахи хуудаhанда: ...ряадай АССР-эй Верховно Советэй тогтоол. Хилын саана...

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ...публикын түб хото Улаан-Үдэ город тухай материалнууд.

ЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

18.00 — «Приходи, сказка» гэhэн үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 18.25 — Телепанорама. 18.40 — «Үдэшын Улаан-Үдэ» гэhэн телевизионно газетэ.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

19.00 — «Хүгжэмтэ уулзалга» гэhэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

20.15 — Хүгжэм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

20.25 — Литературна үнэн... га. 20.45 — «Табан жэлэй хоёрдохи жэл» гэhэн дамжуулга. 21.15 — «Я — Куба» гэhэн ...hайханай фильм. 23.30 — «Время» гэhэн hүүлэй hониной программа. 24.00 — Футболоор СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн нааданда Тбилисиин «Динамо», ЦСКА командануудай уулзалга дамжуулагдаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 36-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и селькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-00405. Заказ № 1292.